LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

MANUAL PENTRU ROMÂNII DE PRETUTINDENI

Lidia Mîrșanu

București, 2014

Scanned with OKEN Scanner

Lidia Mîrșanu

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

manual pentru românii de pretutindeni

București, 2014

Scanned with OKEN Scanner

Redactare, tehnoredactare, corectură, prelucrare ilustrații, pregătire tipar:
S.C. POWERCROPP PREST S.R.L.
Ilustrații tematice pentru secțiunea *Literatură*: Cristina Mîrșanu

Scanned with OKEN Scanner

Inițiativa și conceptul acestui manual aparține
Institutului "Eudoxiu Hurmuzachi" pentru românii de pretutindeni
în parteneriat cu Asociația Școli pentru un viitor verde

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
DEPARTAMENTUL POLITICI PENTRU RELAȚIA
CU ROMÂNII DE PRETUTINDENI

Acest manual a fost tipărit cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe – Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni

www.dprp.gov.ro.

ISBN 978-973-0-17876-0

Argument

Motto: „Limba română este patria mea."
Nichita Stănescu

Limba mărturiseşte identitatea unui popor. Ea oglindeşte istoria, modul de a gândi şi de a se manifesta, spiritualitatea fiecărui neam. Poetul român George Coşbuc scria: „Limba este singura avere comună a unui popor." Aşadar, se impune să păstrăm această comoară, să o redescoperim, ca într-un basm, acolo unde ea a fost ascunsă.

Un obiectiv prioritar al statului român în relaţia cu românii din afara graniţelor îl reprezintă păstrarea, dezvoltarea şi afirmarea identităţii etnice, culturale, lingvistice şi religioase.

În elaborarea lucrării ***Limba şi literatura română – manual pentru românii de pretutindeni***, am urmărit atingerea unor obiective centrale ale studierii limbii române, care constau în dezvoltarea competenţelor elementare de comunicare orală şi scrisă ale copiilor, precum şi în familiarizarea cu elemente principale de cultură şi civilizaţie românească. Lucrarea propune *studiul aplicativ al limbii*, al *comunicării* şi al *textului literar*.

În proiectare, am avut în vedere faptul că, în comunităţile de români, există un grad diferit de cunoaştere a scrierii şi a vorbirii în limba română; astfel, conţinuturile evoluează pornind de la prezentarea alfabetului limbii române, scrierea de mână, organizarea unui dialog simplu, până la elaborarea unor compuneri şi susţinerea unor opinii. Profesorului îi revine sarcina de a evalua nivelul cunoştinţelor elevilor şi de a proiecta adecvat materialul. Textele literare selectate aparţin unor autori de seamă ai literaturii române, aceştia reprezentând adevărate modele pentru tânăra generaţie. Având certitudinea că lucrarea de faţă va stârni curiozitatea şi interesul pentru lectura în limba română şi, implicit, pentru dezvoltarea personală a elevilor, am oferit scurte informaţii despre personalităţi culturale şi istorice ale poporului român.

Manualul este structurat în **opt unităţi**. Fiecare unitate este alcătuită din ***patru secvenţe***: **Literatură, Comunicare, Limbă română, Invitaţie la lectură**, toate finalizându-se cu **Evaluare**.

- În domeniul **Literatură** se urmăreşte înţelegerea textului, dezvoltarea vocabularului, dezvoltarea capacităţilor de exprimare orală şi scrisă.
- Lecţiile de **Comunicare** oferă modele de dialog şi urmăresc dezvoltarea capacităţii de emitere a unor mesaje orale în diferite situaţii de comunicare.
- Domeniul **Limbă română** vizează utilizarea corectă a principalelor categorii gramaticale.
- **Invitaţia la lectură** este o secţiune care oferă posibilitatea consolidării noţiunilor din domeniile anterioare.

Prin conţinuturile propuse şi prin modalităţile moderne de abordare, manualul urmăreşte cultivarea unei atitudini pozitive faţă de limba română, recunoaşterea rolului acesteia pentru dezvoltarea personală, îmbogăţirea orizontului cultural şi sporirea interesului faţă de comunicarea interculturală a copiilor români din afara graniţelor ţării.

Autoarea

Scanned with OKEN Scanner

LITERATURĂ

O ÎMPĂRĂTEASĂ BOGATĂ

de Mihai Eminescu

Da, de la Roma venim, scumpi și iubiți compatrioți – din Dacia Traiană!

Limba română la sine acasă e o împărăteasă bogată. A o dezbrăca de averile pe care ea le-a adunat înseamnă a face din împărătească cerșetoare…

Noi nu suntem stăpânii limbei, ci ea e stăpâna noastră… este însăși floarea sufletului românimii.

Vorba nu e decât o unealtă pentru a exprima o gândire, un signal (semnal) pe care-l dă unul pentru a trezi în capul celuilalt aceeași idee.

Limba românească este din acele cu dreaptă măsură: ea n-are consoane prea moi, nici prea aspre, nici vocale prea lungi sau prea scurte; mai toate sunt medii și foarte curate. Nu lipsesc scrierile bune…

Din scrierea unui om se poate cunoaște gradul său de cultură, maniera de cugetare. Cum descrie cineva un lucru, așa l-a văzut și priceput.

Reîntoarcerea la natură și la pronunția firească și-mbărbătată a limbii românești mi se pare un succes foarte însemnat.

Vocabular

Cuvinte-cheie: limbă • cuvânt • vocabular • litere • sunete • sens • vorbire • pronunțare • scriere • text
compatrioți: persoane din aceeași țară
cugetare: gândire, judecată
priceput: înțeles
îmbărbătată: curajoasă

Scanned with OKEN Scanner

Înțelegem textul

1 **Citiți textul respectând intonația cerută de semnele de punctuație.**

2 **Răspundeți la întrebări.**

a) Ce înțelegeți prin limba unui popor?
b) Ce se transmite prin cuvinte?
c) Ce știți despre Roma și Imperiul Roman? Dar despre Dacia?

3 **Bifați răspunsurile corecte.**

a) Împărăteasa cea bogată este:
☐ stăpâna unui imperiu puternic și cunoscut;
☐ limba română;
☐ fiica cea mică a împăratului.

b) Dacă nu cunoaștem limba:
☐ se supără împăratul;
☐ facem din împărăteasă o cerșetoare;
☐ împărăteasa este alungată.

c) Averile împărătesei sunt:
☐ bijuteriile;
☐ cuvintele;
☐ ținuturile pe care le stăpânește.

d) Este un succes important dacă:
☐ pronunțăm firesc limba română;
☐ cunoaștem puține cuvinte;
☐ împrumutăm cuvinte.

Exersăm

1 **Explicați titlul textului.**

2 **Citiți enunțurile din care aflați cum sunt consoanele și vocalele limbii române.**

3 **Transcrieți primul enunț al textului.**

Reținem!

- Formarea poporului român și a limbii române a început după cucerirea Daciei de către romani.
- Limba este instrumentul comunicării verbale. Ea este alcătuită din **cuvinte**. Totalitatea cuvintelor care există sau au existat cândva în limbă constituie **vocabularul** sau **lexicul limbii române**.
- Cuvântul reprezintă o **grupare de sunete** care are cel puțin un înțeles. Cuvântul are **formă** (alcătuită din sunete ori, dacă este scris, din litere) și **conținut** (adică sens, înțeles). În scris, sunetele sunt redate prin **litere**.

Scanned with OKEN Scanner

LIMBA ȘI L

LIMBĂ ROMÂNĂ

Alfabetul limbii române

A	*A*	a	*a*		**a**lbină	Albinele ne dau miere.
Ă	*Ă*	ă	*ă*		cană	Pe masă este o cană.
Â	*Â*	â	*â*		mână	Mă doare mâna.
B	*B*	b	*b*		**b**rad	Bradul este verde.
C	*C*	c	*c*		**c**reion	Desenez cu un creion.
D	*D*	d	*d*		**d**elfin	Am văzut un delfin.
E	*E*	e	*e*		**e**lefant	Elefantul e la circ.
F	*F*	f	*f*		**f**runză	Frunza este verde.
G	*G*	g	*g*	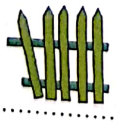	**g**ard	Am făcut un gard.
H	*H*	h	*h*		**h**aină	Cumpăr o haină.

I	*I*
Î	*Î*
J	*J*
K	*K*
L	*L*
M	*M*
N	*N*
O	*O*
P	*P*
Q	*Q*

Scanned with OKEN Scanner

I	*I*	i	*i*		**i**nimă	Are o inimă mare.
Î	*Î*	î	*î*		**î**nghețată	Vreau înghețată!
J	*J*	j	*j*		**j**ucărie	Am primit o jucărie.
K	*K*	k	*k*		**k**iwi	Cumpăr kiwi.
L	*L*	l	*l*		**l**ămâie	Fac suc din lămâie.
M	*M*	m	*m*		**m**ăr	Mănânc un măr.
N	*N*	n	*n*		**n**or	Pe cer apar nori.
O	*O*	o	*o*		**o**chi	M-a privit în ochi.
P	*P*	p	*p*		**p**almier	Văd un palmier.
Q	*Q*	q	*q*		Don **Q**uijote	Don Quijote este un personaj celebru.

Scanned with OKEN Scanner

R	*R*	r	*r*		**r**ață	Pe lac sunt rațe.
S	*S*	s	*s*		**s**oare	Soarele a răsărit.
Ș	*Ș*	ș	*ș*		**ș**osetă	Am pierdut o șosetă.
T	*T*	t	*t*		**t**elefon	Vorbesc la telefon.
Ț	*Ț*	ț	*ț*		**ț**intă	Am tras la țintă.
U	*U*	u	*u*		**u**mbrelă	Am deschis umbrela.
V	*V*	v	*v*		**v**ulpe	Vulpea este în pădure.
W	*W*	w	*w*		**w**att	Becul are 20 de wați.
X	*X*	x	*x*		pi**x**	Am scris cu pixul.
Y	*Y*	y	*y*		**y**ală	El repară yala.
Z	*Z*	z	*z*		**z**ar	Jocul are un zar.

Scrierea de mână

- *Mâța blândă zgârie rău.*
- *Fata are mărgele.*
- *George alege o minge.*
- *Cine gândește bine grăiește.*

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Reținem!

- Totalitatea literelor limbii române, aşezate într-o anumită ordine, alcătuiesc **alfabetul**.
- Limba română modernă se scrie cu **alfabetul latin**.
- Alfabetul actual al limbii române are **31 de litere**. Toate literele sunt perechi: *literă mare – literă mică.*

Exersăm

1 **Scrieți de mână cuvintele care denumesc obiectele din imagini.**

2 **Citiți, apoi transcrieți următoarele proverbe:**

a) Vorba dulce mult aduce.
b) Cine are carte are parte.
c) Cu răbdarea treci marea.
d) Omul sfințește locul, nu locul pe om.

3 **Ordonați cuvintele astfel încât să obțineți propoziții.**

a) grăbit; Ionel; spre; merge; școală.
b) Alexandru; munte; la; pleacă; vacanță; în.
c) cer; apare; pe; soarele.

4 **Despărțiți cuvintele și transcrieți în caiete enunțurile.**

- Ioanamergelaşcoală.
- Astăziaplouat.
- Elacumpăratcaiete.
- Astăziavenitunnoucoleg.

Joc de rol

Alege un cuvânt pe care îl vei spune colegului tău. Acesta va găsi un cuvânt nou, care să înceapă cu ultima literă a cuvântului rostit de tine. El îl va spune următorului coleg. Jocul va fi continuat de toată clasa.

Descoperim

coborî
pământ
român
sat
înainte
primăvară
patrie
cântec
atenție
oraș
Petrică
țară

1 Citiți cu voce tare cuvintele scrise pe norișor.
2 Urmăriți sunetele notate prin literele evidențiate.
3 Transcrieți literele care se deosebesc numai prin mici semne (˘/ ^/ ,).

Reținem!

- **Cinci litere** (ă, â, î, ș, ț) reiau câte o literă de bază (a, i, s, t), de care se deosebesc prin prezența, deasupra sau dedesubt, a trei **semne diacritice:**
  - **căciula**, ˘, deasupra lui **a**: **ă** → **casă**
  - **circumflexul**, ^, deasupra lui **a** și **i**: **â** și **î** → **încântată**
  - **virgulița**, , , sub **s** și **t**: **ș** și **ț** → **aștepta**, **ține**

Scrierea corectă a cuvintelor care conțin literele â și î

Descoperim

1 Citiți textul.

Noi suntem în pădure. Cântăm și înaintăm cu încredere. Câinele este cu noi. În geantă avem mâncare. Pe marginea lacului vom mânca. Apoi vom reîncepe drumețiile.

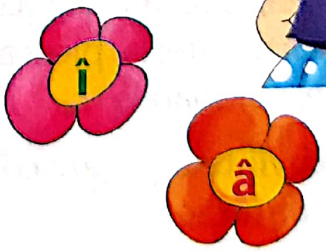

2 Transcrieți cuvintele care conțin î sau â. Observați locul literelor în cuvintele selectate.
3 Gândiți-vă la alte cuvinte care conțin sunetul î. Scrieți în caiete două dintre aceste cuvinte.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Reținem!

- La începutul și la sfârșitul cuvintelor se scrie **î**.
- În interiorul cuvintelor formate din alte cuvinte care încep cu **î**, se scrie tot **î**.
- În interiorul cuvintelor se scrie **â**.

Exersăm

1 **Completați cu î sau â cuvintele date.**

__nt__lnesc | l__ngă | __ngust

re__nt__lnit | __nc__ntat | m__ng__iat | m__nă

2 **Tăiați cu o linie cuvintele care sunt scrise greșit.**

- împreună/âmpreună
- âmbrăcăminte/îmbrăcăminte
- sfânt/sfînt
- urâ/urî
- reîncălzi/reâncălzi
- mâine/mîine

Scrierea corectă a cuvintelor care conțin litera x

Descoperim

1 **Citiți textul de mai jos.**

Alexandru își scrie temele. La matematică mai are de rezolvat un exercițiu. Trebuie să urmeze exemplul din caiet. După aceea, citește textul la limba română. Până la ora șase fix trebuie să termine temele. Va merge la o expoziție de pictură.

2 **Subliniați cuvintele care conțin litera x.**

3 **Ce sunete se aud când pronunțați cuvântul *Alexandru*? Dar *exercițiu*?**

4 **Transcrieți cuvintele care conțin litera x.**

Reținem!

- Litera **x** notează în scris grupurile de sunete **cs** și **gz**.

Exersăm

1 **Citiți cuvintele din lista de mai jos.**

- examen • taxi • exersează • taxă
- excursie • axă • fix • exclamare

2 **Construiți enunțuri cu patru dintre cuvintele de la exercițiul anterior.**

3 **Tăiați cu o linie varianta greșită.**

- pix/pics
- text/tecst
- ecsistă/există
- egzact/exact
- egzamen/examen
- executa/ ecsecuta
- linx/lincs
- fics/fix
- taxă/tacsă

Reținem!

Clasificarea sunetelor

- *Vocalele* sunt sunetele care se pot rosti fără ajutorul altor sunete şi pot alcătui şi singure silabe. În limba română există *şapte vocale*: **a, ă, â** (**î**), **e, i, o, u** (*e, i, o, u* pot fi, în diferite situații: vocale: *orar, umăr*; semivocale: *seară, soare*).
- *Consoanele* sunt sunete care se rostesc cu ajutorul altor sunete (cu ajutorul unor vocale) şi nu pot alcătui singure silabe. În limba română există *22 de consoane*: **b, c, č** (*ce, ci*), **k'** (*che, chi*), **d, f, g, ğ** (*ge, gi*), **g'** (*ghe, ghi*), **h, j, l, m, n, p, r, s, ş, t, ţ, v, z.**

Descoperim

1 **Citiți cuvintele date în lista de mai jos.**

- toam-nă • iar-nă • fru-moa-să
- i-de-e • cre-ioa-ne • i-ni-mioa-re

2 **Indicați vocalele și semivocalele din cuvintele despărțite în silabe.**

3 **Subliniați grupurile de sunete care conțin vocale și semivocale alăturate.**

Scanned with OKEN Scanner

Reținem!

- **Diftongul** este grupul de sunete alcătuit dintr-o vocală și o semivocală, pronunțate în aceeași silabă.
- **Triftongul** este grupul de sunete alcătuit dintr-o vocală și două semivocale din aceeași silabă.
- **Hiatul** apare între două vocale alăturate, pronunțate în silabe diferite.

Exersăm

1 **Subliniați diftongii, triftongii și hiatul din cuvintele date.**

• câine • aripioară • doi • poezie • soare
• aer • uriaș • ploioasă • idee

Reguli pentru despărțirea în silabe după pronunțare

1. Două vocale alăturate trec în silabe diferite: *re-al, po-et.*
2. Un diftong și un triftong se despart de vocala sau de diftongul precedente: *cre-ioane, le-oaică.*
3. O consoană între vocale trece la silaba următoare: *poa-te, po-diș, ma-re.* La fel se comportă și grupurile *ch, gh* (+ *e, i*): *ure-che, ve-ghe.*
   Excepție: O consoană urmată de *i* „șoptit" nu se desparte de vocala precedentă: *albi, cerbi.*
4. Două, trei sau patru consoane între vocale se despart după prima consoană: *ac-tiv, cân-tec; in-strucție.*
   Excepție: • Dacă în grupul de două consoane a doua este *l* sau *r* și prima este *b, c, d, f, g, h, p, t, v*, despărțirea se face înaintea întregului grup: *ca-blu, cu-pru.*
   • În cazul grupurilor *lpt, mpt, ncs, nct, nct, ndv, rct, rtf, stm*, despărțirea se face după a doua consoană din grup: *sculp-ta, jert-fă.*
5. Cinci consoane între vocale se despart după a doua consoană: *opt-sprezece.*

Scanned with OKEN Scanner

COMUNICARE

Formule de adresare

Salutul

A

– **Bună, Andrei! Ce mai faci?**

– Bună, Mihai! Mulțumesc, bine. Tu?

– Eu sunt foarte bine. Învăț într-o școală nouă. Colegii sunt minunați!

– Mă bucur pentru tine.

– **Pa**, Andrei!

– **Pa**, Mihai!

B

– **Bună ziua, domnule Popescu**! Ce mai faceți?

– **Bună ziua**, Mihai! Nu fac foarte bine. Aștept curierul cu o scrisoare.

– **Dați-mi voie** să verific eu cutia poștală. Poftiți! A lăsat scrisoarea aici.

– Mulțumesc, Mihai!

– Cu plăcere. **La revedere**, domnule Popescu!

– **La revedere**, Mihai!

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

C

– **Sărut mâna**, bunico!

– **Bună ziua**, Mihai! Ești pregătit pentru prima zi de școală?

– Sigur, bunico! Am așteptat cu nerăbdare această zi.

– Succes, Mihai!

– Mulțumesc. **La revedere!**

Descoperim

1. **Citiți cu atenție convorbirile anterioare (A, B, C).**
2. **Cine este persoana comună?**
3. **Cu cine vorbește în prima situație? Dar în cea de-a doua?**
4. **Mihai se adresează diferit în cele două situații. De ce?**
5. **Comparați formulele de adresare cu cele din cea de-a treia situație.**
6. **Transcrieți structurile evidențiate în textele date.**

Reținem!

- Oamenii comunică, își transmit gânduri, idei, stări, informații, adică **mesaje**.
- Pentru a fi receptat, mesajul trebuie formulat **clar, corect și cu intonația corespunzătoare.**
- Vorbitorii trebuie să aleagă **formulele de adresare potrivite.**
- Comunicarea orală poate fi însoțită de **gesturi** și **mimică.**

Joc de rol

Imaginați-vă următoarea situație de comunicare: tu și colegul tău vă întâlniți la o trecere de pietoni. Realizați un scurt dialog. Prezentați dialogul în fața clasei.

Formule de prezentare
Să facem cunoștință

A

– Salut, Andrei!
– Salut, Mihai!
– **Ți-l prezint pe** Alexandru, noul meu coleg.
– **Îmi pare bine** de cunoștință. **Ne cunoaștem din vedere.**
– De acum ne vom cunoaște mai bine.
– Cu siguranță. La revedere!
– La revedere!

B

– Bună ziua, copii!
– Bună ziua!
– **Mă prezint. Numele meu este** Alina Popescu, sunt profesoară, anul acesta vom studia împreună limba română.
– Ne pare bine! De unde sunteți?
– **Sunt din România.** Sunt românca.
– Eu **mă numesc** Nica Mihai.
– ...

Descoperim

1. **Citiți pe roluri textele date (A, B).**
2. **Există diferențe între modurile de prezentare? De ce?**

Exersă

1. **Indicați f**
   - prietenu
   - mama ta
   - doctoru
2. **Spuneți**
   - o prieten
   - bibliotec
   - un coleg
3. **Creați do de salut ș**

Expresii p

- o Bună di
- o Bună zi
- o Bună se
- o Sărut m
- o Bună!
- o Salut!
- o Noroc!

Cele mai f

Pentru cole

- o Să vă fac
- o Ți-o (Ți-l)
- o Mă recon
- o Să ne cur
- o Numele n
- o Eu sunt...
- o Mă nume

Scanned with OKEN Scanner

Exersăm

1 **Indicați forme de salut pentru:**
- prietenul tău, Ionel;
- mama ta;
- doctorul familiei.

2 **Spuneți cum vă luați rămas-bun de la:**
- o prietenă;
- bibliotecara școlii;
- un coleg al tatălui tău.

3 **Creați două situații de comunicare orală în care să folosiți formule diferite de salut și de prezentare.**

Reținem!

Expresii pentru salut și pentru despărțire:

- o Bună dimineața!
- o Bună ziua!
- o Bună seara!
- o Sărut mâna!
- o Bună!
- o Salut!
- o Noroc!
- o La revedere!
- o Rămas-bun!
- o Sărut mâna!
- o Somn ușor!
- o Pa!
- o Pe curând!

Cele mai folosite expresii de prezentare:

Pentru colegi sau prieteni:
- o Să vă fac cunoștință…
- o Ți-o (Ți-l) prezint pe…
- o Mă recomand…
- o Să ne cunoaștem…
- o Numele meu este…
- o Eu sunt…
- o Mă numesc…

Pentru rude sau persoane oficiale:
- o Mă recomand…
- o Mă prezint…
- o Vă prezint pe…
- o Vă recomand pe…
- o Vă facem cunoscut…
- o Prezint în fața dumneavoastră…
- o V-o (Vi-l) recomand pe…

Scanned with OKEN Scanner

INVITAȚIE LA LECTURĂ

LIMBA ROMÂNEASCĂ

de Gheorghe Sion

Mult e dulce şi frumoasă
Limba ce-o vorbim,
Altă limbă-armonioasă
Ca ea nu găsim.

Saltă inima-n plăcere
Când o ascultăm,
Şi pe buze-aduce miere
Când o cuvântăm.

Românaşul o iubeşte
Ca sufletul său,
Vorbiți, scrieți românește,
Pentru Dumnezeu. (...)

Limba, țara, vorbe sfinte
La strămoşi erau;
Vorbiți, scrieți românește,
Pentru Dumnezeu!

Vocabular

armonioasă: melodioasă
cuvântăm: rostim, vorbim

Scanned with OKEN Scanner

Înțelegem textul

1 **Răspundeți la următoarele întrebări:**

a) Ce este dulce și frumoasă?

b) Ce simt românii când vorbesc românește?

c) Ce înțelegeți prin versurile:

Și pe buze-aduce miere /Când o cuvântăm.

d) Care este mesajul poeziei?

2 **Construiți propoziții folosind cuvintele: *dulce, inimă*.**

EVALUARE

1 **Completați spațiile cu î sau cu â.**

Ilenuța __l iubește
Și se joacă mult cu el,
Astăzi __nsă-i supărată,
Nu l-a m__ng__iat defel!...

(Elena Farago, *Tanu*)

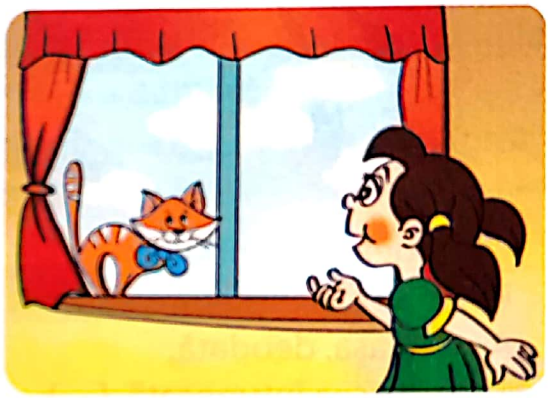

2 **Ordonați în enunțuri cuvintele date.**

a) la, excursie, în, Alexandru, munte, este.

b) două, colega, are, mea, pixuri.

3 **Despărțiți cuvintele, apoi transcrieți propozițiile obținute.**

a) Limbaromânăeoîmpărătesăfrumoasă.

b) Omulsecunoaștedupăfapte.

4 **Ești într-o excursie la Sinaia. Aici cunoști noi persoane. Completează dialogul cu formule de prezentare corespunzătoare.**

– Bună!

– .....

– Să ne cunoaștem. Eu sunt Claudiu.

– .....

– Și eu sunt din București.

– .....

– Mă bucur să te cunosc. Vom petrece împreună două zile.

– .....

– Nu. Prietenii mei au plecat la mare. Sunt singur.

Scanned with OKEN Scanner

LITERATURĂ

BALADA UNUI GREIER MIC

(fragment)

de George Topîrceanu

Peste dealuri zgribulite,
Peste ţarini zdrenţuite,
A venit aşa, deodată,
Toamna cea întunecată. (…)

Împrejurul ei, departe,
Risipeşte-n evantai
Ploi mărunte,
Frunze moarte,
Stropi de tină,
Guturai...
Doar pe coastă, la urcuş,
Din căsuţa lui de humă
A ieşit un greieruş,
Negru, mic, muiat în tuş
Şi pe-aripi pudrat cu brumă:

– Cri-cri-cri,
Toamnă gri,
Nu credeam c-o să mai vii
Înainte de Crăciun,
Că puteam şi eu s-adun
O grăunţă cât de mică,
Ca să nu cer împrumut
La vecina mea furnică,
Fiindcă nu-mi dă niciodată,
Şi-apoi umple lumea toată
Că m-am dus şi i-am cerut...

Dar de-acuş,
Zise el cu glas sfârşit
Ridicând un picioruş,
Dar de-acuş s-a isprăvit...
Cri-cri-cri,
Toamnă gri,
Tare-s mic şi necăjit!

Vocabular

zgribulite: care tremură de frig
ţarini: câmpuri, arături
zdrenţuite: prefăcute în zdrenţe
tină: noroi, pământ, lut
humă: pământ
de-acuş: de acum

Scanned with OKEN Scanner

Știați că...?

- George Topîrceanu (1886-1937) s-a născut la București, tot aici își face și studiile superioare, dar se mută la Iași, „devine ieșean".
- În Primul Război Mondial, cade prizonier la bulgari și stă doi ani într-un lagăr (1916-1918).
- Versurile sale sunt un aliaj de umor și sentimentalitate, de aceea poetul rămâne îndrăgit de copii.

Reținem!

- Cele patru anotimpuri ale anului sunt: **primăvara, vara, toamna, iarna.**
- Lunile anului sunt: **ianuarie, februarie, martie, aprilie, mai, iunie, iulie, august, septembrie, octombrie, noiembrie, decembrie.**
- Zilele săptămânii sunt: **luni, marți, miercuri, joi, vineri, sâmbătă, duminică.**

Înțelegem textul

1. **Citiți textul cu intonația potrivită.**
2. **Citiți versurile care exprimă acțiunile toamnei.**
3. **În ce anotimp este Crăciunul?**
4. **Povestiți oral nemulțumirea greierașului.**
5. **Transcrieți o strofă care v-a impresionat. Scrieți corect și îngrijit.**

Exersăm

1. **Poezia prezintă instalarea anotimpului ... .**
2. **Descoperiți legături între textul poeziei și imagine.**
3. **Stabiliți două părți ale textului care aparțin tablourilor: acțiunile toamnei asupra naturii; adresarea greierașului către toamnă.**
4. **Transcrieți versurile în care se realizează descrierea greierașului.**
5. **Din ce cauză nu vrea greierașul să ceară mâncare de la furnică?**
6. **Care sunt sentimentele micii făpturi, în finalul textului. Comentați finalul textului.**
7. **Textul are și o învățătură. Care credeți că este aceasta?**

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

COMUNICARE

Organizarea timpului

La telefon

Este ora 15.00. Ana vrea să discute cu Maria despre acțiunea de voluntariat de a doua zi. La telefonul mobil aceasta nu răspunde. Ana telefonează acasă.

– Bună ziua! Ana Popescu la telefon.

– Sărut mâna, doamna Popescu! Sunt Cristina. Cu ce vă pot ajuta?

– Mama ta este acasă? Aș vrea să vorbesc cu ea despre activitatea de voluntariat de mâine.

– Din păcate nu este. Nu a venit încă de la serviciu.

– Știi cumva dacă vine în mai puțin de două ore?

– Nu vine prea curând. Nici la prânz nu a venit. Are o întâlnire importantă cu o firmă parteneră. Vine diseară.

– Nu știi dacă ajunge până la ora 20.00?

– Mi-a spus numai că servește cina în oraș.

– Atunci vom vorbi mâine-dimineață. Mulțumesc mult, Cristina. La revedere!

– La revedere, doamna Popescu!

Cuvinte-cheie

• oră • săptămână • lună • an • dimineață • în zori • prânz • după-amiază • seara • noaptea • devreme • acum • târziu • săptămânal • lunar • anual

Înțelegem textul

1 **Încercuiți varianta corectă.**

a) La ce oră telefonează Ana?

☐ ora 14.00;
☐ ora 15.00;
☐ ora 20.00.

b) Acțiunea de voluntariat are loc:

☐ seara;
☐ a doua zi;
☐ la prânz.

c) Maria servește cina:
☐ în oraș;
☐ acasă;
☐ la firmă.

d) Ana va vorbi cu Maria:
☐ mai târziu;
☐ a doua zi de dimineață;
☐ săptămâna viitoare.

2 **Răspundeți oral la următoarele întrebări:**

a) Cine vorbește la telefon?
b) Cine este Cristina?
c) Cum îi răspunde la salut Cristina doamnei Popescu? De ce?
d) Cu ce este ocupată Maria?

Exersăm

1 **Identificați formulele de inițiere și de încheiere în convorbire. Scrieți-le frumos în caiete.**

2 **Transcrieți, din textul dat, cuvintele și structurile care indică timpul.**

3 **Alcătuiți patru enunțuri cu indici de timp din text.**

4 **Completați cu replicile adecvate discuția de la librărie.**

– Bună ziua!
– …
– Am nevoie de un dicționar de limba română.
– …
– Aș mai dori o hartă fizică a României. Cât costă împreună?
– …
– Vă mulțumesc. La revedere!
– …

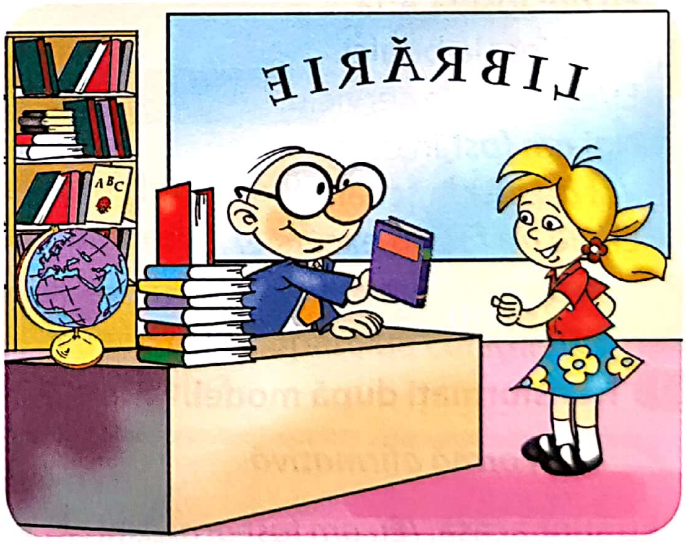

Joc de rol

Imaginați-vă următoarea situație: Maria vine acasă, iar Cristina îi spune despre convorbirea cu doamna Ana Popescu. Realizați un dialog, de minimum patru replici, în care să redați discuția. Prezentați dialogul în clasă.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

LIMBA ROMÂNĂ

Verbul (I)

a fi, a avea – prezent, trecut

I. Formele verbelor ***a fi*** și ***a avea*** – ***acțiune reală, în prezent***: indicativ prezent

Verbul **a fi** – prezent	Verbul **a avea** – prezent
Eu ***sunt*** Popescu Ana.	Eu ***am*** un pix.
Tu ***ești*** Cristina.	Tu ***ai*** un exercițiu.
El/ea ***este*** la serviciu.	El/ea ***are*** teme.
Noi ***suntem*** în oraș.	Noi ***avem*** cărți.
Voi ***sunteți*** la școală.	Voi ***aveți*** timp.
Ei/ele ***sunt*** în excursie.	Ei/ele ***au*** examene.

ATENȚIE Scriem: **el, ea, ei, ele, ești, este**, dar citim: ***iel, ia, iei, iele, iești, ieste.***

II. Formele verbelor ***a fi*** și ***a avea*** – ***acțiune terminată, în trecut***: indicativ perfect compus

Verbul **a fi** – trecut	Verbul **a avea** – trecut
Eu ***am fost*** la Ana.	Eu ***am avut*** un pix.
Tu ***ai fost*** la bunici.	Tu ***ai avut*** un exercițiu.
El/ea ***a fost*** la serviciu.	El/ea ***a avut*** teme.
Noi ***am fost*** în oraș.	Noi ***am avut*** cărți.
Voi ***ați fost*** la școală.	Voi ***ați avut*** timp.
Ei/ele ***au fost*** în excursie.	Ei/ele ***au avut*** examene.

Exersăm

1 **Transformați după model.**

Formă afirmativă	*Formă negativă*
• Eu sunt acasă. /*Eu am fost acasă.*	• Eu nu sunt acasă./*Eu nu am fost acasă.*
• Tu ești la Cristina. /.....	• ...../.....
• El/ea este la teatru. /.....	• ...../.....
• Noi suntem în tabără. /.....	• ...../.....
• Voi sunteți la prietenii mei. /.....	• ...../.....
• Ei/ele sunt la cinematograf. /.....	• ...../.....

2 **Completați cu formele negative ale verbului *a avea*.**

Eu nu am un pix. Tu ..... un exercițiu. El/ea ..... teme. Noi ..... cărți. Voi ..... timp. Ei/ele ..... examene.

3 **Înlocuiți formele negative cu forme de trecut (perfect compus) ale verbului *a avea*.**

Numeralul

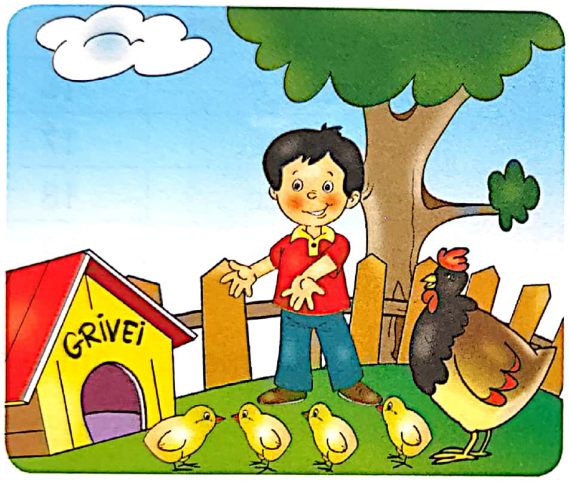

„Unu, doi, trei, patru”,
Numără încet băiatul
Puișorii din ogradă
Care vin în mare grabă
La chemarea mamei lor,
Găinușa lui nea Victor.

Descoperim

1 **Identificați cuvintele care fac referire la numere. Transcrieți-le adăugând fiecăruia numerele corespunzătoare.**

2 **În enunțul „Locurile al doilea și al treilea au fost ocupate de colegii noștri.” există cuvinte care indică numere? Ce arată ele?**

Reținem!

- Numeralul este partea de vorbire care exprimă:
  - numărul – *numeral cardinal*: trei, zece, doisprezece etc.;
  - ordinea obiectelor prin numărare – *numeral ordinal*: prima, al șaptelea, al o sutălea etc.
- după formă este:
  - **simplu**: unu, doi, zece, sută, mie, milion…;
  - **compus**: unsprezece, douăzeci, treizeci și doi, o sută doi… .

Scanned with OKEN Scanner

Numeralul cardinal

Numerele cardinale de la 11 la 20

un	+	spre	+	zece	unsprezece	11
doi	+	spre	+	zece	doisprezece	12
(două)	+	spre	+	zece	douăsprezece	12
trei	+	spre	+	zece	treisprezece	13
patru	+	spre	+	zece	**pai**sprezece	14
cinci	+	spre	+	zece	cincisprezece	15
șase	+	spre	+	zece	**șai**sprezece	16
șapte	+	spre	+	zece	șaptesprezece	17
opt	+	spre	+	zece	optsprezece	18
nouă	+	spre	+	zece	nouăsprezece	19

ATENȚIE! • Am nouăsprezece mere. • Am douăzeci **de** mere. • Am o sută treizeci și șase **de** mere.

Reținem!

Numeralele care exprimă:

- **zeci** se formează astfel: unitate + *zeci* (20 – douăzeci; 30 – treizeci, … 90 – nouăzeci);
- **sute, mii:** unitate *sută(e)*, unitate *mii* (100 – o sută, 200 – două sute…, 900 – nouă sute, 1 000 – o mie, două mii…, 9 000 – nouă mii)

Exersăm

1 **Scrieți cu litere: 6, 9, 12, 15, 14, 16.**

2 **Alcătuiți patru propoziții în care să fie cel puțin câte un numeral între unsprezece și nouăsprezece.**

3 **Scrieți următoarele numere cu litere: 45, 16, 81, 22, 37, 812, 307, 545.**

Model: 45 – patruzeci și cinci, 812 – opt sute doisprezece

Scanned with OKEN Scanner

4 **Completați spațiile libere.**

Permiteți să mă prezint. Mă numesc ..... M-am născut în localitatea ....., în anul ....., luna ....., ziua ..... . Sunt în clasa a ..... .

5 **Uniți numărul cu scrierea corespunzătoare.**

23	optzeci și nouă
245	șaptezeci și șase
89	douăzeci și patru
247	douăzeci și trei
76	două sute patruzeci și cinci
74	două sute patruzeci și șapte
24	șaptezeci și patru

Numeralul ordinal

EXEMPLE: doi – al doi**lea** – a dou**a**
o sută – al o sută**lea** – a o suta
două sute – al două sute**lea** – a două suta

Exersăm

1 **Citiți corect.**

10 – zece, al zecelea, a zecea;
11 – unsprezece, al unsprezecelea, a unsprezecea;
16 – șaisprezece, al șaisprezecelea, a șaisprezecea;
20 – douăzeci, al douăzecilea, a douăzecea.

2 **Transformați după model.**

Model: doi – al doilea, a doua

- patru – ...
- șapte – ...
- nouă – ...
- zece
- patruzeci
- treisprezece

3 **Completați enunțurile cu numeralele ordinale potrivite cifrelor date:**

Eu locuiesc pe .....(1)..... stradă. Casa lui Andrei este .....(4)..... . La ..... (3)..... fereastră se vede lumină. Îl sun pe Andrei pentru .....(2) ..... oară.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Exprimarea timpului

ora 8.00

Este ora opt.
Este opt.
Este opt ***fix***.

ora 8.15

Este opt și *cincisprezece minute*.
Este opt ***și un sfert***.

ora 8.30

Este opt *și treizeci* (*de minute*).
Este opt *treizeci*.
Este opt ***și jumătate***.

ora 8.45

Este opt *și patruzeci și cinci* (*de minute*).
Este <u>nouă</u> ***fără un sfert***.

ora 8.50

Este opt *și cincizeci* (*de minute*).
Este <u>nouă</u> ***fără zece***.

Exersăm

1 **Scrieți ora indicată:**

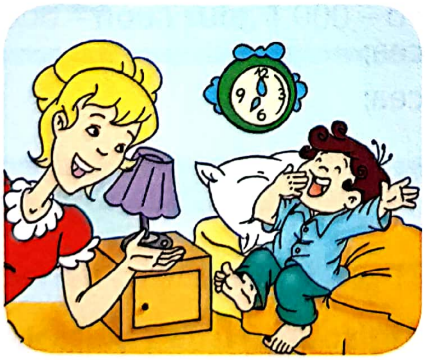

Este ora (7.00) ..... . Mă trezesc, mă îmbrac și iau micul dejun în bucătărie. La ora (7.30) ..... plec de acasă spre școală. La (7.45) ..... mă întâlnesc cu Andrei. Ajungem în clasă la (7.55) .....

2 **Construiți enunțuri în care să folosiți proverbele date.**

- Cine se scoală de dimineață departe ajunge.
- Ziua bună se cunoaște de dimineață.
- Ora dimineții e aurul vieții.
- Cine știe carte are patru ochi.

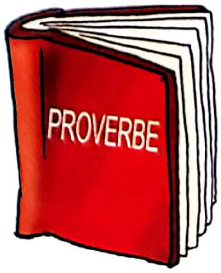

INVITAȚIE LA LECTURĂ

ANOTIMPURILE

de Tincuța Horonceanu Bernevic

Anotimpurile toate
Sunt la fel de minunate!
Patru ies la număr, cică,

Primăvara-i cea mai mică,
Și firavă, și sprințară,
Zveltă ca o căprioară,
Râde prin poieni de zor,
În cascade de izvor.
Muguri noi, într-o grădină,
O răsfață cu lumină.

Vara, anotimp de soare,
Are ochii de cicoare,
Părul ca un spic de grâu,
Unduit până la brâu.
Repezite ploi de vară
Te poftesc la joc, afară.
Curcubeie râd în soare,
Vara-i o vacanță mare!

Toamna tot cuminte este
Cea mai blândă din poveste.
Harnică, neostenită,
Ea-i mereu tot mai grăbită,
Ca să strângă în hambare,
Din câmpie, bob de soare!

Iarna-i grea, dar minunată.
Ne aprinde focu-n vatră,
Și la gura sobei, iar,
O poveste ne-nfioară!

Să vă spun o întâmplare:
Patru fete anul are,
Patru fete minunate,
Și le ține încuiate
În castelul său de piatră.
Numai una e lăsată
Să se joace-n câmp, afară,
Vreo trei luni, fără ocară.

Nu-i niciuna încuiată!
Vin pe rând și pleacă-ndată!
Fiecare drumul știe
Să ne-aducă bucurie!
Într-o ordine lăsată,
Nu se ceartă niciodată!
Căci, altfel, când stai la soare,
Răcorindu-te în mare,
Și te bucuri pe deplin
De vacanță, cer senin,
Ai putea să vezi, ca-n vrajă,
Doar nămeți de-omăt, pe plajă!

Vocabular

cicoare: plantă cu flori albastre, trandafirii sau albe
crâmpeie: bucăți, părți
firavă: delicată, plăpândă
nămeți: cantitate mare de zăpadă
neostenită: neobosită
ocară: rușine
omăt: zăpadă
sprințară: sprintenă, plină de energie, jucăușă
zveltă: cu talie subțire, grațioasă

Scanned with OKEN Scanner

Înțelegem textul

1. Citiți textul cu intonația potrivită.
2. Ce sentimente trezește lectura poeziei?
3. Care este primul anotimp prezentat?
4. Recitiți fragmentele în care se descrie anotimpul preferat.
5. Ce întâmplare spune autoarea?

Exersăm

1. Transcrieți numeralele din text.
2. Identificați în text câte două trăsături pentru fiecare anotimp.
3. De ce fetele bătrânului tată vin pe rând?
4. Scrieți lunile fiecărui anotimp.
5. Realizați o compunere de minimum patru rânduri, în care să vă imaginați că sunteți un anotimp. Prezentați care sunt schimbările pe care le produceți în natură și în viața oamenilor.

EVALUARE

1. Scrieți formele negative corespunzătoare verbelor:

- este: ...
- sunt:...
- avem:...
- am fost:...
- aveți:...
- sunteți:...

2. Înlocuiți formele de prezent ale verbului **a fi** cu cele corespunzătoare care exprimă o acțiune din trecut.

Alina (*este*) ..... cu mama sa. Ele (*sunt*) ..... în parc. Lângă lac (*suntem*) ..... noi. Tu (*ești*) ..... cu noi.

3. Indicați numeralele din textul următor:

„A număra douăzeci și patru era ceva încă peste puterile mele. De obicei mă opream în preajma lui cinci ori șase." (Mihail Sadoveanu – *Părul din ograda bunicilor*)

4. Încercuiți forma potrivită a numeralului ordinal.

a) El stă în banca al șaptelea/a șaptea.
b) Merg până la al treilea/a treia semafor.
c) Maria a terminat cursa a treia/al treilea.
d) Luca este în clasa întâi/întâia.
e) A trecut linia de sosire a patra/al patrulea concurent.

Scanned with OKEN Scanner

5 **Asociați imaginii timpul corespunzător.**

ora 9.30
Este nouă și treizeci (de minute).
E nouă și jumătate.

ora 10.15
Este zece și cinci-sprezece minute.
Este zece și un sfert.

ora 7.40
Este șapte și patruzeci (de minute).
E opt fără douăzeci.

6 **Ești Maria. Elena ți-a telefonat să îți amintească de un concurs și să îți comunice data desfășurării. Completează dialogul.**

– *Bună, Maria!*
– .....
– *Te-am sunat să îți amintesc de concurs.*
– .....
– *Când are loc?*
– .....
– *Ne întâlnim în fața școlii. Îți mulțumesc!*
– *Cu plăcere. Pe mâine!*
– .....

7 **Realizează o compunere în care să prezinți anotimpul în care ești născut (5-8 rânduri).**

- **În compunere vei integra următoarele cuvinte: *diminețile, nopțile, ziua, natura, copacii.***
- **Te poți inspira din imaginile de mai jos.**

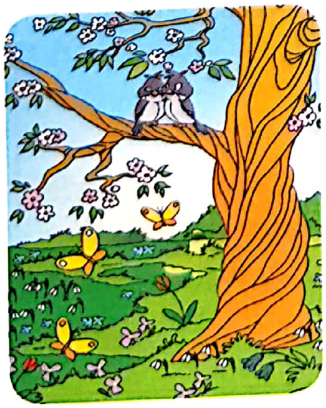
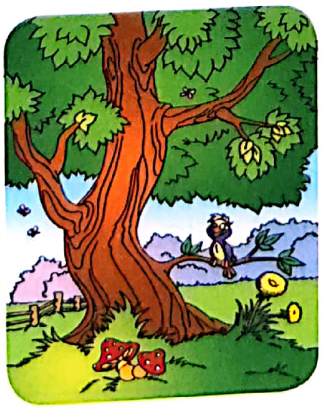

Scanned with OKEN Scanner

LITERATURĂ

LA SCĂLDAT

(fragment „Amintiri din copilărie")

după Ion Creangă

Într-o zi, pe la Sfântul Ilie, se adunaseră pe capul mamei o grămadă de treburi. Atunci mă scoală mai de dimineață și-mi zice:

– Nică, dragul mamei, tatăl tău e dus la coasă, iar eu nu îmi văd capul de treburi, tu nu mai pleca de acasă, stai lângă mine și leagănă copilul.

– Bine, mamă!

Dar gândul meu numai eu îl știam. Dar ce să fac, eu eram mai mare între frați.

În ziua aceea era un cer senin și frumos și cald afară, că îți venea să te scalzi pe nisip ca găinile, așa că las copilul și fug la râu.

După un timp, mama iese afară și începe a striga:

– Ioane! Ioane! Ioane!

Văzând ea că nu răspund, lasă toate și merge după mine la baltă, unde știa că mă duc. Mă vede cu pielea goală pe nisip, întins la soare; aruncam cu pietre în apă, apoi mă scufundam de trei ori în râu. Apoi mă ascundeam și mă uitam pe furiș cum se joacă apa cu picioruşele unor fete.

Scanned with OKEN Scanner

Toate acestea le vedea biata mamă, dar eu nu o vedeam pe ea, căci aveam treabă. Mama își pierde răbdarea și vine încet pe la spatele meu. Îmi ia toate hainele de pe mal și mă lasă cu pielea goală în baltă.

Ei! Ei! Ce-i de făcut, Ioane? Intram în pământ de rușine. Fetele, care văzuseră asta, râdeau de mine de răsuna valea. Îmi fac curaj, ies din baltă și fug spre casa noastră, dar nu merg pe drum, de rușine să nu întâlnesc vreun om, ci prin grădini. Câinii sar la mine. În sfârșit, ajung acasă. Cum să dau ochii cu mama?

Merg sfios în fața ei, îi apuc mâna și îi spun:

– Mamă, bate-mă, numai dă-mi ceva de mâncare!

Ea atunci, cum e mama cu bunătate, se uită blând la mine și zice oftând:

– Bine-ți stă să umbli pe drumuri în halul acesta! Hai la masă! De acum înainte să fii ascultător!

De atunci umblu cu binișorul pe lângă dânsa și nu ies din cuvântul ei, căci „vorba dulce mult aduce".

Vocabular

își pierde răbdarea – își pierde calmul
îmi fac curaj – îndrăznesc
să dau ochii (cu mama) – să o întâlnesc pe neașteptate
nu ies din cuvântul ei – sunt ascultător

Știați că...?

- Ion Creangă (1837-1889) s-a născut la Humulești, în județul Neamț. Acolo poate fi vizitată casa memorială.
- Ultimii ani din viață i-a petrecut la Iași, în casa care este cunoscută drept „Bojdeuca din Țicău".
- A fost mai întâi preot, apoi învățător.
- Activitatea literară și-a început-o la îndemnul bunului său prieten, Mihai Eminescu.
- Opera sa transmite imensa bucurie de a trăi și a retrăi copilăria.
- Pentru copii, a scris *Povești. Povestiri. Amintiri*, traduse în numeroase limbi.

Scanned with OKEN Scanner

Înțelegem textul

1 **Explicați titlul textului.**

2 **Delimitați textul în fragmente, pe baza următorului plan de idei.**

- Mama îl roagă pe Nică să o ajute.
- Nică fuge la scăldat.
- Mama urmărește ce face el la râu.
- Rămas fără haine, Nică merge spre casă prin grădini.
- Nică și mama se împacă.

3 **Încercuiți varianta corectă.**

a) Întâmplarea are loc:
☐ dimineața;
☐ noaptea;
☐ în mijlocul zilei.

b) Sărbătoarea creștină Sfântul Ilie este:
☐ toamna;
☐ primăvara;
☐ vara.

c) Personajele întâmplării sunt:
☐ Nică și tatăl său;
☐ Nică și mama;
☐ mama și fetele.

d) Nică pleacă la scăldat:
☐ cu acordul tatălui;
☐ după ce o anunță pe mamă;
☐ pe furiș, fără știrea mamei.

e) Mama îi ia lui Nică:
☐ pantalonii;
☐ hainele;
☐ cămașa.

f) Spre casă, Nică merge:
☐ pe drum;
☐ prin grădini;
☐ prin pădure.

4 **Răspundeți oral la întrebările de mai jos.**

a) Ce îl roagă mama pe Nică? Care este reacția copilului?
b) Cum îl pedepsește mama pe Nică?
c) Cine asistă la întâmplare?
d) Ce îi cere copilul mamei când ajunge acasă?
e) Care este atitudinea mamei când copilul se întoarce?

5 **Credeți că mama l-a iertat ușor pe Nică? Argumentați.**

6 **Povestiți oral fiecare fragment, apoi întreg textul.**

Scanned with OKEN Scanner

7 **Lucrați în perechi!**

- **Ce înțelegeți prin proverbul: „Vorba dulce mult aduce”.**
- **Completați dialogul.**

O vecină, uimită de sârguința lui Nică, face o vizită mamei acestuia.
– Bună ziua, vecină!
– .....
– Ieri l-am văzut pe Nică măturând. Astăzi citește în curte. Ce-i cu dânsul?
– .....
– Mă bucur că are o purtare frumoasă și că învață.

Joc de rol

Lucrați în grupe de câte patru. Citiți finalul povestirii. Imaginați-vă un alt sfârșit al întâmplării. Prezentați în fața clasei. Alegeți cel mai reușit rol.
Sugestii: • mama îl pedepsește pe Nică •prin grădini îl vede cineva • în drum spre casă se întâlnește cu preotul satului • mama i-a spus tatălui, iar acesta l-a pedepsit.

Descoperim

Sensurile cuvintelor

În limba română, cuvintele care au sensuri asemănătoare se numesc **sinonime**, iar cele cu sensuri opuse se numesc **antonime**.

- Exemple de sinonime: *liniștiți – calmi, potoliți; vorbește – rostește; tăcuți – retrași, smeriți*
- Exemple de antonime: *ne certăm – ne împăcăm; deloc – permanent; tăcuți – guralivi*

Exersăm

1 **Scrieți cuvinte cu sens opus pentru: *cuminți, frumoase, liniștiți, vorbește, rău, adevărat, a se certa.***

2 **Formulați două enunțuri în care să existe cuvinte cu sens opus.**

3 **Scrieți cuvinte cu sens asemănător pentru: *știre, a aduna, a fugi, deștept.***

Scanned with OKEN Scanner

COMUNICARE

Exprimarea acordului sau a dezacordului

Merge la școală sau rămâne la grădiniță?

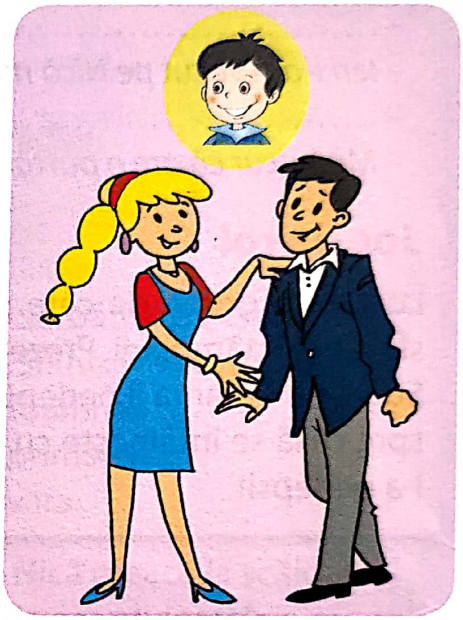

Soții Dima au un fiu. Acesta va împlini în curând șase ani. La cererea părinților, micuțul Silviu ar putea merge la școală. Cei doi soți poartă discuții pe această temă. Dana spune:

– Consider că ar fi mai bine să nu îl înscriem la școală anul acesta, deoarece nu mi se pare pregătit fizic. Este mai micuț, nu ajunge la masă de pe scaun.

– Dar știi că există mobilier special pentru cei mici.

– Este prea copilăros, nu are răbdare. Prioritatea sa este jocul. Nu poate sta liniștit. Tot timpul se joacă. Dacă ar putea, nici la masă nu ar veni.

– Draga mea, la fel de adevărat este că reține foarte ușor ce îl interesează. Ai văzut cât de repede construiește un lego cu multe piese.

– Ai dreptate. Ca să nu mai zicem de jocurile pe calculator, joacă la nivel avansat. Afară, la locul de joacă, este liderul grupului. El îi organizează pe ceilalți copii.

– Consider că ar trebui să cerem și părerea doamnei educatoare, deoarece ar fi opinia unui specialist, știe cum se comportă în grup și cum își îndeplinește sarcinile.

– Nu mai este nevoie, doamna educatoare mi-a spus că Silviu este pregătit pentru școală. S-ar plictisi la grădiniță dacă ar mai sta un an.

– Și apoi, în primul an învață mai mult prin joc. Nu va fi nevoie să stea neclintit pe scaun câte o oră. Iar el știe deja să citească.

– Cred că ai dreptate, este mai bine să îl înscriem la școală.

Cuvinte-cheie

Copilărie: copil, fetiță, băiețel, joc, joacă, jucărie, păpușă, teatru de păpuși, educație, desene, cărți, povești, basme.
Instituții: cămin, grădiniță, școală.
Profesii: educatoare, învățătoare, profesoară.

Scanned with OKEN Scanner

Înțelegem textul

1 **Răspundeți la întrebări.**

a) Cum vă petreceți timpul liber?
b) Care sunt jocurile voastre preferate?
c) Despre ce vorbesc soții Dima?
d) Mama nu dorește ca Silviu să meargă la școală. Care este primul argument adus de către ea?
e) Precizați două moduri de joacă ale lui Silviu.
f) Ce decizie iau, în final, soții Dima?

2 **Citiți textul pe roluri.**

Reținem!

Expresii pentru exprimarea acordului sau a dezacordului:

- *Ai dreptate, dar cred că trebuie să luăm în considerare și…*
- *Părerea mea este că … pentru că/deoarece/fiindcă/datorită/din cauza faptului că…*
- *Îmi permiți/permiteți să completez cu următoarele fapte/explicații…*
- *Sunt de acord cu părerea lui/ei/dumneavoastră pentru că …*

Exersăm

1 **Imaginează-ți următoarea situație:** Alexandru vine la tine în vizită. Doriți să jucați un joc pe care el nu îl cunoaște. Realizează un dialog în care să-i prezinți câteva reguli ale jocului ales.

2 **În textul dat, tatăl consideră că fiul său este pregătit pentru școală. Care sunt contraargumentele aduse mamei?**

3 **Menționați formulele prin care vă puteți exprima acordul, respectiv dezacordul cu privire la un lucru.**

4 **Uniți cuvintele cu înțelesurile acestora.**

- pus în fața faptului împlinit;
- dezacord;
- a lua atitudine;
- atitudine.

- a-și afirma punctul de vedere;
- obligat să accepte;
- puncte de vedere diferite;
- fel de a fi sau de a se comporta.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

LIMBĂ ROMÂNĂ

Grupurile de litere

minge
chitară
arici
gheață
carte
cereale
argint
ghindă
casă
geană
gumă
gură
ciorap

- **Citiți cuvintele de mai sus.**
- **Ce observați?**

Reținem!

Literele **c**, **g**, pot nota:

- un singur sunet (dacă nu sunt urmate de ***e*** sau ***i***), care este consoană, ca în cuvintele: **c**asă, **c**âine, **g**ăină, **c**arte etc.;
- două sunete: consoanele ***č*** (ce, ci), ***ǧ*** (ge, gi), ***k'*** (che, chi), ***g'*** (ghe, ghi) și vocalele ***e***, ***i***.

Grupurile de litere ce, ci

Ce, ce

Ceasul este ora zece;
Ina vrea iute să plece.
Cere ceva de mâncare,
Niște ceai și cereale.

Ci, ci

Cine oare? Cine oare?
Din cireșul cel mai mare
Cireșele le-a mâncat?
Nică să le fi furat?

Exersăm

1. Citiți, cu intonația potrivită, versurile anterioare.
2. Transcrieți cuvintele care conțin grupul de litere ce.
3. Formulați propoziții cu două dintre cuvintele de la exercițiul 2.
4. Transcrieți cuvintele care conțin grupul de litere ci.
5. Alcătuiți două enunțuri cu ajutorul cuvintelor: *cine*, *circ*.

Grupurile de litere ge, gi

Ge, ge

O minge pentru **Ge**orgică,
Georgianei o pisică.
Geta vrea și ea măr**ge**le,
Gelu vrea **ge**acă de piele.

Gi, gi

Copilașii mei cei dragi,
Dacă lângă **g** scriu **i**,
Se citește simplu: **gi**.
Zic: **gi**rafă, **gi**rofar,
Re**gi**nă, covri**gi**. E clar?

Exersăm

1. Transcrieți cuvintele care conțin grupul ge.
2. Integrați în enunțuri cuvintele: *minge*, *George*.
3. Scrieți, din versurile de mai sus, cuvintele care conțin grupul de litere gi.
4. Formulați enunțuri cu următoarele cuvinte: *girafă*, *regină*.
5. Despărțiți în silabe cuvintele: *Geta*, *Gelu*, *geacă*, *girafă*, *regină*.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Reținem!

De regulă:

- grupurile „ci", „gi" apar atunci când în aceeași silabă urmează vocalele „o" sau „u".
- grupurile „ce", „ge" apar atunci când urmează vocala „a" în aceeași silabă.

Exemple: ciuperci, ceapă, regiune, geană.

Exersăm

1 **Tăiați cu o linie orizontală varianta incorectă.**

- degete – degite
- cinema – cenema
- cinste – ceinste
- ceașcă – ceșcă
- margine – margene
- ger – gier
- ceapă – ciapă
- minge – mingie

2 **Completați spațiile libere cu silaba care lipsește (*ce, ci, ge, gi*).**

- bi _ cletă
- ve _ nă
- _ rere
- pa _ nă
- plă _ re
- re _ nă

Grupurile de litere che, chi

Che, che

Ta**che** este cel mai tare
La bas**chet**, așa se pare.
Dar la mânuit ra**che**ta –
Să vă spun eu un secret –
Tot Costa**che** e expert.

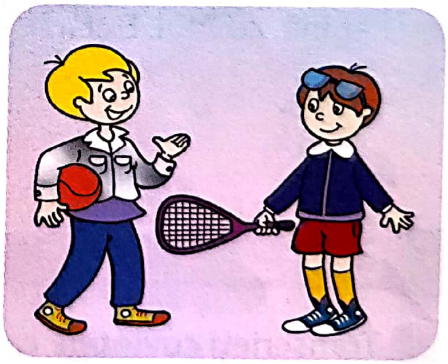

Chi, chi

Chiara are o **chi**tară,
A primit-o astă-vară
De la un**chi**ul ei Mihai,
Chiar de ea mai vrea și-un nai.

Exersăm

1. Transcrieți cuvintele care conțin grupurile de litere: che, chi.
2. Scrieți enunțuri în care să integrați cuvintele: *chei*, *rachetă*, *chitară*, *urechile*.
3. Completează spațiile cu che sau chi.

• pere __ • o __ lari • ure __ • ro __ e • ridi __

Grupurile de litere ghe, ghi

Ghe, ghe

Îl vedeți, copii, pe **ghe**?
E format din **g**, **h**, **e**.
Haideți să citim în cor:
Gheață, **ghem**, ba**ghe**te,
Înghe**ț**ată, **ghe**te, spa**ghe**te.

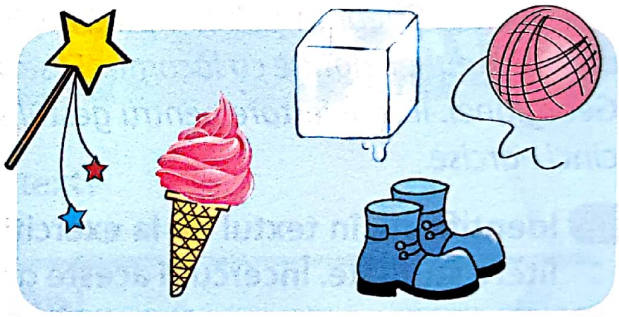

Ghi, ghi

Ghiocelul, primăvara,
Cu povești ne umple țara,
Despre **Ghi**ță și **Ghe**orghiță,
Despre micul Ne**ghi**niță.

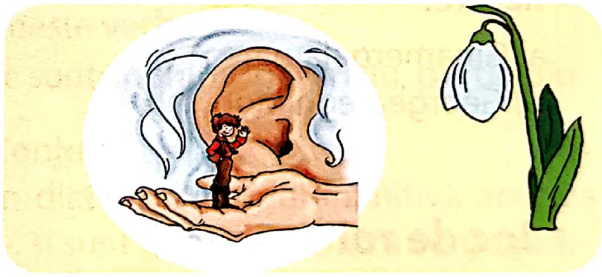

Exersăm

1. Citiți versurile de mai sus.
2. Notați în caiete cuvinte care conțin grupul de litere ghe sau ghi.
3. Integrați în enunțuri patru cuvinte care conțin grupurile ghe, ghi, extrase din versurile anterioare.
4. Despărțiți în silabe cuvintele: *gheață*, *înghețată*, *ghete*, *ghișeu*, *unghii*.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Reținem!

Grupurile de litere „che", „chi", „ghe", „ghi" se scriu cu:

- „**i**" atunci când în aceeași silabă urmează „**o**" sau „**u**";
- „**e**" atunci când în aceeași silabă urmează „**a**" și când există alte forme ale aceluiași cuvânt în care „a" este înlocuit cu „e" (*cheamă, chem*). Dacă nu există forme în care vocala „a" să fie înlocuită, cuvântul se scrie cu „*chi*", „*ghi*" (*chiar*).

Exersăm

1 **Citiți textul următor:**

Unchiul Gheorghiță îi cumpără nepotului său o înghețată și zece covrigi. Anghel înghite cu lăcomie. El se împiedică și pătează rochița Georgianei. Îi cere iertare pentru gestul său nevinovat și îi dăruiește cinci narcise.

2 **Identificați, în textul de la exercițiul 1, cuvintele care conțin grupurile de litere studiate. Încercuiți aceste grupuri.**

3 **Transcrieți corect propozițiile, apoi formulați câte o întrebare pentru fiecare.**

a) Ginamergelamare.
b) Georgeareghinion.

Joc de rol

Imaginați-vă că mergeți într-un magazin de încălțăminte să achiziționați o pereche de ghete. Realizați un dialog imaginar cu vânzătoarea, care să cuprindă: salutul, exprimarea dorinței, părerea (susținută) și decizia finală cu privire la alegerea făcută. Prezentați dialogul în fața clasei.

Scanned with OKEN Scanner

LIMBĂ ROMÂNĂ

Verbul (II)

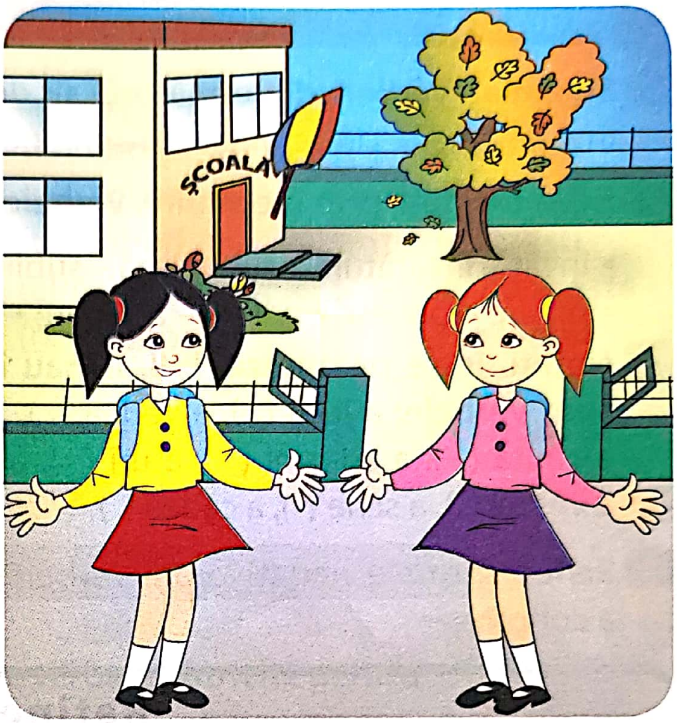

– Alexandra, ce **faci** astăzi după-amiază?

– Mai întâi, îmi **pregătesc** temele pentru mâine.

– **Nu vrei să ieșim** împreună cu bicicletele mai târziu?

– **Este** o idee minunată! Ne **auzim** la telefon.

- **Ce exprimă cuvintele evidențiate din text?**

Reținem!

- Partea de vorbire care exprimă acțiunea, starea sau existența ființelor, a lucrurilor, a fenomenelor naturii se numește **verb**.
- În limba română, modurile nepersonale sunt: **infinitiv, gerunziu, participiu** și **supin**.

Infinitiv. Conjugări

După forma la care verbele se află în dicționar (modul infinitiv), acestea prezintă cinci terminații: *-a, -ea, -e , -i, -î*, și sunt grupate în **patru conjugări**:

Conjugarea I	Conjugarea a II-a	Conjugarea a III-a	Conjugarea a IV -a
-a	**-ea**	**-e**	**-i, -î**
a termin**a**, a lucr**a**	a păr**ea**, a plăc**ea**, a tăc**ea**	a fac**e**, a rag**e**	a dorm**i**, a coborî, a plăt**i**, a hotărî

Forma negativă: prepoziția *a* + ***nu*** + *infinitiv*
Exemple: *a nu iubi, a nu avea, a nu crede, a nu se supăra*

Exersăm

1 **Subliniați verbele din următorul șir de cuvinte:** geantă, am învățat, ghem, citesc, vreau, circ, merge, așteaptă, este, carte.

2 **Recunoașteți, prin încercuire, verbele din următoarele perechi:**

• învăț – învățătură • subliniază – subliniere • mâncare – mâncăm
• privire – privesc • adună – adunare • cântec – cântăm • vedem – vedere

3 **Notați, între paranteze, I, II, III sau IV pentru a indica de ce conjugare sunt verbele:** a juca ( ), a vedea ( ), a scrie ( ), a întreba ( ), a plăcea ( ), a căuta ( ), a adormi ( ), a urî ( ), a spune ( ), a zbura ( ), a merge ( ), a vedea ( ), a scrie ( ), a cădea ( ).

4 **Scrieți formele negative ale verbelor:** a privi, a veni, a înțelege, a pune, a coborî.

Reținem!

- În limba română, modurile personale sunt: *indicativ*, *conjunctiv*, *condițional-optativ* și *imperativ*.
- **Modul indicativ** are timpurile: *prezent*, *perfect simplu*, *perfect compus*, *imperfect*, *mai-mult-ca-perfect* și *viitor*.
- **Modurile conjunctiv** și **condițional-optativ** prezintă câte două timpuri: *prezent* și *perfect*.

Acțiune reală, în prezent (modul indicativ, timpul prezent)

Prezentul indică desfășurarea acțiunii în momentul vorbirii. Remarcați structura prezentului.

Conjugarea I		**Conjugarea a II-a**	**Conjugarea a III-a**
-a (-ø)	**-a (-ez)**	**-ea**	**-e**
(a) termin**a**	(a) lucr**a**	(a) păr**ea**	(a) fac**e**
(eu) termin	(eu) lucr**ez**	(eu) par	(eu) fac
(tu) termin**i**	(tu) lucr**ezi**	(tu) par**i**	(tu) fac**i**
(el/ea) termin**ă**	(el/ea) lucr**ează**	(el/ea) par**e**	(el/ea) fac**e**
(noi) termin**ăm**	(noi) lucr**ăm**	(noi) păr**em**	(noi) fac**em**
(voi) termin**ați**	(voi) lucr**ați**	(voi) păr**eți**	(voi) fac**eți**
(ei, ele) termin**ă**	(ei/ele) lucr**ează**	(ei/ele) par	(ei/ele) fac

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Conjugarea a IV-a

-i (-ø)	-i (-esc)	-î (-ø)	-î (ăsc)
(a) dormi	(a) plăti	(a) coborî	(a) hotărî
(eu) dorm	(eu) plătesc	(eu) cobor	(eu) hotărăsc
(tu) dormi	(tu) plătești	(tu) cobori	(tu) hotărăști
(el/ea) doarme	(el/ea) plătește	(el/ea) coboară	(el/ea) hotărăște
(noi) dormim	(noi) plătim	(noi) coborâm	(noi) hotărâm
(voi) dormiți	(voi) plătiți	(voi) coborâți	(voi) hotărâți
(ei/ele) dorm	(ei/ele) plătesc	(ei/ele) coboară	(ei/ele) hotărăsc

Exersăm

1 **Completați propozițiile cu formele verbale potrivite pentru a exprima o acțiune reală, prezentă.**

a) a căuta
Eu _____ răspunsuri.
Noi _____ o pensiune.
George _____ un cadou.
Tu _____ un cercel.
Maria și Ana _____ o carte.
Voi _____ soluții.

b) a cădea
Eu _____ în picioare.
Voi _____ de pe scaun.
Noi _____ pe gheață.
Mara _____ pe asfalt.
Tu _____ des.
Ana și Oana _____ din neatenție.

c) a scrie
Eu _____ povești.
Voi _____ cântece.
Ei _____ mesaje.
Noi _____ tema.
Tu _____ un bilet.
El _____ o poezie.

d) a vorbi
Eu _____ cu Mihai.
George și Larisa _____ cu tata.
Tu _____ limba engleză?
El _____ la telefon.
Noi _____ corect.
Voi _____ românește.

2 **Identificați verbele la timpul prezent din textul următor:**

Zilele cresc. Soarele strălucește. Mihai stă din ce în ce mai mult la joacă. El se întâlnește cu prietenii. Împreună joacă „Rațele și vânătorii".

3 **Puneți verbele dintre paranteze la timpul prezent.**

Astăzi, Mihai *(a merge)* la teatru de păpuși. El *(a citi)* cronica de spectacol. La ora 17 *(a fi)* spectacolul „Motanul-Încălțat". Copilul *(a aștepta)* cu nerăbdare.

INVITAȚIE LA LECTURĂ

INTRAREA ÎN POVESTE

de Marin Constantin

Iată, copii, sătucul nostru acesta este.
Tiptil-tiptil, vom intra în poveste.
De-acum, numai ochi și urechi! Priviți,
Casele sunt din turtă dulce și biscuiți.
Dar să nu le mâncați, va trebui să știm
La întoarcerea din poveste pe unde ieșim.
Nu rupeți iarba, nici pomii înalți de halva.
Ulițele de zahăr tos le puteți mătura,
Puteți sorbi din râul de limonadă,
Izvoarele sale nu seacă niciodată.
Cine vrea, să bea din lacul cu lapte
Și din pomul de pâine poate lua câteva chifle coapte
Sau câteva cornulețe de pe ramura aplecată.
Gata! Vă mai dau puțină frișcă și înghețată.
Și-atât. Până la grădinița din cozonac cu stafide drumul e lung
Și eu cu voi până acolo vreau să ajung. Bine?
La drum, după mine!

Înțelegem textul

1. Citiți textul cu intonația potrivită.
2. Cine credeți că se adresează copiilor?
3. Unde sunt conduși copiii? Este aceasta o lume reală?
4. Poetul descrie sătucul ca pe o aventură: vor întâmpina pericole și vor descoperi lucruri incredibile.
   De ce credeți că a ales această formă de prezentare?
5. Cum interpretați versurile de mai jos?

Casele sunt din turtă dulce și biscuiți.
Dar să nu le mâncați, va trebui să știm
La întoarcerea din poveste pe unde ieșim.

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

EVALUARE

1 **Scrie patru cuvinte care să conțină ce, ci, che, chi.**

2 **Completează cu ge sau gi.**

- fu __
- mar __ ne
- __ rafă
- a__ r
- mer __
- spar __
- ar __nt
- __nere

3 **Taie cuvintele scrise greșit.**

• gem – giem • dulceață – dulciață • margine – marcine • recin – reghin
• rochie – roche • chieie – cheie • ghete – ghiete • ghiață – gheață • facie – face

4 **Transcrieți, din textul dat, cuvinte care conțin grupurile de litere învățate. Încercuiți aceste grupuri.**

– Ce spusei? A! mi-aduc aminte. Fiindcă ați fost cuminți, o să mergem să vă arăt ceva, dincolo de apă şi peste drum de moară, unde Moşul cu barba albă şi cu sprâncenele cât peria de haine macină făină. Să nu faceți gură când trecem pe lângă moară, ca să nu iasă Moşul (...). (Tudor Arghezi – *Pomul cu păpuși*)

5 **Notați conjugarea verbelor:** ***a telefona, a deschide, a întreba, a îngenunchea, a scrie, a vorbi, a călători, a coborî, a tăcea, a auzi.***

6 **Scrieți formele de prezent pentru persoanele I și a II-a, singular, ale următoarelor verbe:** ***a mânca, a lucra, a durea, a răspunde, a ieși, a vorbi, a doborî, a hotărî.***

7 **Treceți următoarele verbe la forma negativă:** ***vedem, citiți, aduc, veghează, căutați, lucrez, studiați, plângi, călătoresc, înțelegeți.***

8 **Scrieți formele de plural pentru cele de singular și cele de singular pentru verbele la plural, păstrând persoana.**

Model: citește – citesc
• scriu – ... • vorbești – ... • citim – ... • întrebați – ... • cunosc – ... • descoperim – ...

9 **Formulați câte un enunț în care să utilizați forme de prezent ale verbelor:** ***a coborî, a face, a plăti,*** a ***termina, a lucra, a dormi.***

10 **Imaginează-ți următoarea situație:** este o zi însorită, prietenul tău Alexandru vrea să mergeți la film, iar tu vrei să faci o plimbare prin parc. Realizează un dialog de 4-6 replici, în care să-ți exprimi dezacordul față de propunerea lui Alexandru.

LITERATURĂ

NICOLAE GRIGORESCU

după Alexandru Vlahuță

„Într-o căsuță de țară, o vedem, slabă, istovită de plâns, cu șapte copilași palizi zgribuliți în juru-i; dintre care cel mai mare n-are încă doisprezece ani; după un drum de două zile, sosește, cu chiu, cu vai, la București."

S-au mutat la București, la o mătușă, într-o căsuță la marginea orașului.

„Copiii parcă s-au trezit acolo de când lumea. Cu veselie, cu strigăte, cu jocurile lor au pus numaidecât stăpânire pe casă, pe curte, pe uliță. Numai Nicu e totdeauna retras. Era un copil tăcut, timid, străin pe pământ. Poate că și unde-l vedea așa plăpând îl iubea mama lui."

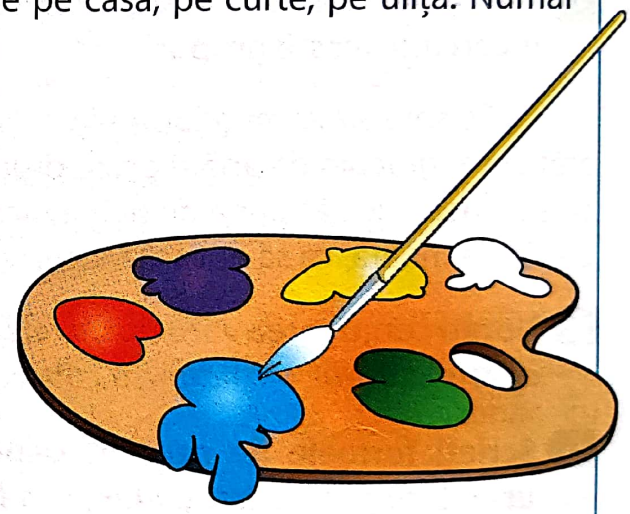

Din acest cuibușor s-a ridicat marele pictor Nicolae Grigorescu. De aici pornesc cele dintâi amintiri ale pictorului:

„Cu acul ne-a crescut pe toți biata mama. Și-o dată n-am auzit-o plângându-se ori blestemând, ori spunând vreo vorbă rea. S-a trudit sărăcuța de ea și-a învățat singură să citească și să scrie, ca să ne poată învăța și pe noi puțină carte. Că ce școli erau pe vremea aceea?... De dimineață până în noapte muncea și ne îngrijea s-avem de toate. Surorile începeau să coasă și ele. Un frate mai mare intrase ucenic la un unchi al mamei. Zugrav de biserici... La zece ani am intrat la un iconar. După doi ani m-am întors acasă și-am început să fac singur iconițe... Era vară. Duminica mă duceam la Obor. Îmi așterneam hăinuța jos, ca orice negustor. Treceau femei sărace, oameni de la țară, mă-ntrebau cine le-a zugrăvit, le spuneam că eu... și cumpărau bieții oameni, ziceau că-s icoane cu noroc, de la un copil nevinovat. Doamne, cu ce bucurie am venit acasă după cea dintâi afacere a mea! Când i-am pus mamei banii în mână, s-a uitat la bani, apoi la mine, și m-a întrebat îngrijorată de unde-s – că eu lucram pe ascuns icoanele. Când i-am spus, m-a sărutat și s-a întors cu spatele, îi venea să plângă. Aceea a fost, poate, cea mai fericită zi din viața mea."

(*Gânduri închinate mamei*)

Scanned with OKEN Scanner

Copil sărac, fără niciun sprijin, la vârsta de paisprezece ani, Grigorescu își propune să ajungă la Paris. Lucrează de zor la icoane, ajunge cel mai căutat zugrav de biserici.

Pleacă la Paris la vârsta de douăzeci și trei de ani. Împăratul Napoleon III al Franței cumpără două tablouri din expoziția lui Grigorescu. Se face cunoscut și apreciat. Dar dorul de țară este mare.

– De ce nu rămâi la noi? îl întrebau prietenii.

El, visător, clătina din cap:

– De-ați ști voi ce frumoasă-i țara mea!

Vocabular

cu chiu, cu vai: cu eforturi, cu greu
plăpând: lipsit de vitalitate, firav, sensibil
iconar: persoană care se ocupă cu pictarea icoanelor

Știați că...?

- Nicolae Grigorescu (1838-1907) este primul pictor român de faimă europeană.
- Este al șaselea copil al familiei. I-a murit tatăl când avea șapte ani.
- A fost „pictor de front", însoțind armata română în Războiul de Independență.
- A pictat bisericile mănăstirilor Agapia și Căldărușani.
- În Câmpina, există Muzeul Memorial „Nicolae Grigorescu".

Înțelegem textul

1. **În prima parte a textului se realizează o prezentare a familiei marelui pictor român, Nicolae Grigorescu. Recitiți fragmentul.**
2. **Transcrieți două numerale din primul alineat al textului.**
3. **Câți membri are familia pictorului?**
4. **Prezintă-ți familia.**
5. **Textul evocă imaginea mamei și eforturile depuse de copilul Nicolae Grigorescu pentru a-și atinge un vis. Transcrieți enunțurile în care este descrisă mama pictorului.**
6. **De ce nu a rămas Nicolae Grigorescu în Franța?**
7. **Care este părerea voastră despre implicarea copiilor în activitățile gospodărești?**

Scanned with OKEN Scanner

COMUNICARE

Întrebare – răspuns

Familia mea

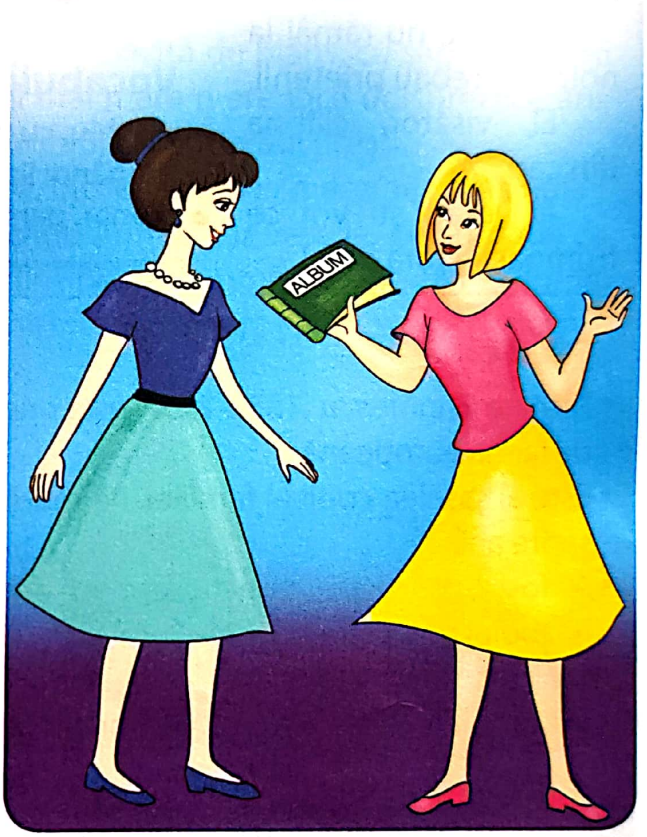

Este marți. Cristina vine de la un laborator foto. În drumul său o vizitează pe Maria.

– Bine ai venit, Cristina! Intră, te rog.

– Mulțumesc, Maria. Am luat fotografiile din vacanță. Vrei să-mi vezi familia?

– Bineînțeles! Frumoase fotografii!

– Aici suntem în Brașov, un oraș din România.

– Se vede că este un oraș minunat. Cine este acesta?

– Este tatăl meu. Lângă el este mama mea. Sunt părinții mei.

– Ei mai au frați și cumnați?

– Da, desigur. Mama mea are o soră. Ea se numește Elena și are 40 de ani, iar pe soțul ei îl cheamă Bogdan. Deci Elena este mătușa mea, iar Bogdan este unchiul meu. Ei au doi copii, un fiu și o fiică, Silviu și Ioana. Silviu este verișorul meu, iar Ioana este verișoara mea. Deși sunt frați, ei nu prea seamănă.

– Ați mers împreună în concediu?

– Nu, ei participau la o expoziție de produse tradiționale. Au un atelier de olărit în Horezu. Toți membrii familiei sunt implicați în afacere.

– Așa deci… de la ei sunt minunatele farfurii pe care ni le-ai adus!

– Da. Tu ești singură acasă? Unde este sora ta?

– Este la bunicii noștri. Sunt bătrâni și au nevoie de ajutor.

– Ce vârstă au bunicii tăi, Maria?

– Bunica are 70 de ani, iar bunicul meu are 74.

– Și eu am bunici, locuiesc foarte departe. Îmi este dor de ei.

– Sunteți o familie frumoasă și unită, chiar dacă locuiți departe unii de ceilalți. Trebuie să fii foarte fericită.

Scanned with OKEN Scanner

– Da, sunt mândră de familia mea. Trebuie să plec, este târziu deja.
– Mi-a făcut plăcere să îți cunosc familia.
– La revedere, Maria!
– La revedere, Cristina!

Cuvinte-cheie

Familie: mamă, tată, soț, soție, părinți, noră, ginere, soacră, socru, copii, fiu, fiică, frate, soră, bunic, bunică, străbunic, străbunică, unchi, mătușă, nepot, nepoată, strănepot, strănepoată, verișor, verișoară, cumnat, cumnată, cuscru, cuscră, rudă
Stare civilă: căsătorit/căsătorită, necăsătorit/necăsătorită, logodit/logodită, văduv/văduvă, divorțat/divorțată

Înțelegem textul

1 **Răspundeți la întrebări.**

a) De unde vine Cristina?
b) Ce îi arată ea Mariei?
c) Unde și-a petrecut vacanța Cristina?
d) Cine este Elena?
e) Cum se numesc verișorii Cristinei?
f) Ce lucrează Elena și Bogdan?
g) Cine are 74 de ani?

Exersăm

1 **Citiți textul pe roluri.**

2 **Identificați, în text, structuri care denotă o manieră de exprimare politicoasă.**

3 **Transcrieți fragmentul care exprimă aprecierea Mariei pentru familia Cristinei.**

4 **Scrieți toți membrii familiei Cristinei.**

5 **Completați propozițiile cu termenii potriviți:** ***unchi, căsătoriți, fiu/fiică, nepoată, socri, bunici, cumnată, noră, nepot, cumnat.***

- Eu și soția mea suntem ..... .
- Eu sunt ..... părinților mei.
- Părinții mei sunt ..... copiilor mei.
- Fiul meu este ..... părinților mei.
- Fratele meu este ..... copiilor mei.
- Fiica mea este ..... fratelui meu.
- Soția mea este .....părinților mei.
- Părinții mei sunt.....soției mele.
- Soția mea este.....fratelui meu.
- Fratele meu este.....soției mele.

Scanned with OKEN Scanner

6 **Transformați textul de mai jos din povestire în dialog, astfel încât să obțineți cel puțin cinci linii de dialog.**

Cu un sfert de oră mai târziu decât ora stabilită, Cristina sosește la Maria. Ea își cere scuze pentru întârziere. Maria îi răspunde la salut și o invită în casă. Cristina i-a adus o farfurie din ceramică de Horezu. Gazda îi mulțumește și o servește cu plăcinte preparate de bunica ei. Cristina le consideră delicioase. Vrea și ea rețeta.

Joc de rol

Tu și părinții tăi sunteți în parc. Apare Maria cu sora ei. Imaginează-ți un dialog în care sunt prezentate persoanele care vă însoțesc. Folosește formulele de adresare adecvate. În fața clasei, prezentați dialogul folosind intonația potrivită.

LIMBĂ ROMÂNĂ

Substantivul

Descoperim

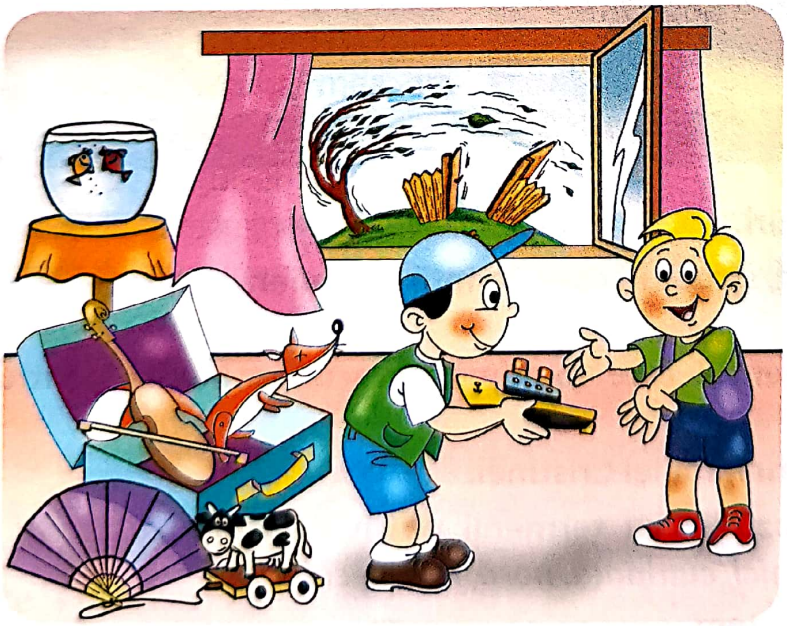

1 **Denumiți ființele, lucrurile și fenomenele naturii descoperite în imaginea de mai sus.**

2 **Scrieți pe coloane diferite cuvintele care denumesc un singur obiect și pe cele care denumesc mai multe obiecte.**

Scanned with OKEN Scanner

3 **Subliniați cu o linie cuvintele care acceptă numărarea *o – două*, cu două linii pe cele care acceptă *un – doi*.**

4 **Au mai rămas cuvinte nesubliniate? Ce observați?**

Reținem!

- **Substantivul** este partea de vorbire care denumește ființe, lucruri, fenomene ale naturii (nume de obiecte).
- Substantivele au două numere: **singular** și **plural**.
- După înțeles, substantivele sunt: **comune** – denumesc obiecte de același fel sau **proprii** – denumesc obiecte considerate izolat pentru a le distinge de celelalte din aceeași categorie.
- Există substantive care au:
  - aceeași formă și la numărul singular, și la numărul plural: *ochi, pui, unchi, ardei*;
  - doar numărul singular: *milă, soare, orez, aur, Ion, Cluj, Oltenia*;
  - formă numai de plural: *clește, zori, Ploiești, Bucegi, Rusalii*.
- În limba română, substantivul prezintă trei genuri: **masculin**, **feminin** și **neutru**.
  - masculin: *un* băiat, *doi* băieți;
  - feminin: *o* colegă, *două* colege;
  - neutru: *un* drum, *două* drumuri.

Exersăm

1 **Grupați substantivele pe două coloane, după numărul lor: *carte, oră, creioane, țări, oraș, vizită, prieteni, stradă, magazin, poveste, priveliști, adresă, scrisori*.**

2 **Subliniați substantivele din versurile de mai jos și precizați genul acestora.**

„Doar izvoarele suspină,
Pe când codrul negru tace.
Dorm și florile-n grădină –
Dormi în pace!"
(Mihai Eminescu, *Somnoroase păsărele*)

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Reținem!

- Cele mai multe substantive care denumesc ființe se constituie în perechi: unul masculin, celălalt feminin.
  - (un) nepot – (o) nepoată
  - (un) prinț – (o) prințesă
  - (un) bunic – (o) bunică
- Există și perechi cu forme diferite la masculin și la feminin.
  - (un) bărbat – (o) femeie
  - (un) băiat – (o) fată
  - (un) unchi – (o) mătușă
  - (un) cocoș – (o) găină

Substantive masculine – singular/plural

Descoperim

1. Denumiți ființele și obiectele din imaginea de mai sus.
2. Continuați după model.
   Model: *un lac – două lacuri; un nufăr – doi nuferi; o broască – două broaște*
3. Subliniați literele care se adaugă la singular pentru a obține forma de plural.

Scanned with OKEN Scanner

Reținem!

Majoritatea substantivelor masculine și neutre se termină în consoană. Substantivele masculine formează pluralul cu terminația **-i**, care se adaugă singularului sau care înlocuiește, de obicei, o terminație vocalică de la singular.

- (un) coleg – (doi) colegi
- (un) student – (doi) studenți
- (un) cumnat – (doi) cumnați

Exersăm

1 **Selectați substantivele din textul următor:**

„Mama mea are o soră. Ea se numește Elena și are 40 de ani, iar pe soțul ei îl cheamă Bogdan. Deci Elena este mătușa mea, iar Bogdan este unchiul meu. Ei au doi copii, un fiu și o fiică, Silviu și Ioana. Silviu este verișorul meu, iar Ioana este verișoara mea."

2 **Formulați enunțuri folosind substantivele proprii masculine din textul dat la exercițiul numărul 1.**

3 **Scrieți substantivele următoare la numărul plural:**

• membru – …	• munte – *munți*	• pom – *pomi*
• ginere – …	• tată – …	• verișor – …
• socru – …	• frate – …	• bunic – …
• cal – *cai*	• părinte – …	• student – *studenți*
• ochi – …	• cățel – …	• cumnat – …

4 **Formulați propoziții cu trei dintre formele de plural ale substantivelor de la exercițiul anterior.**

5 **Completați proverbele de mai jos cu substantivele potrivite: *omul, carte, om, buturuga.***

a) Haina nu face pe… .
b) Cine are … are parte.
c) … sfințește locul.
d) … mică răstoarnă carul mare.

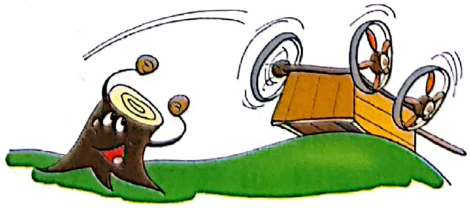

Substantive feminine – singular/plural

Descoperim

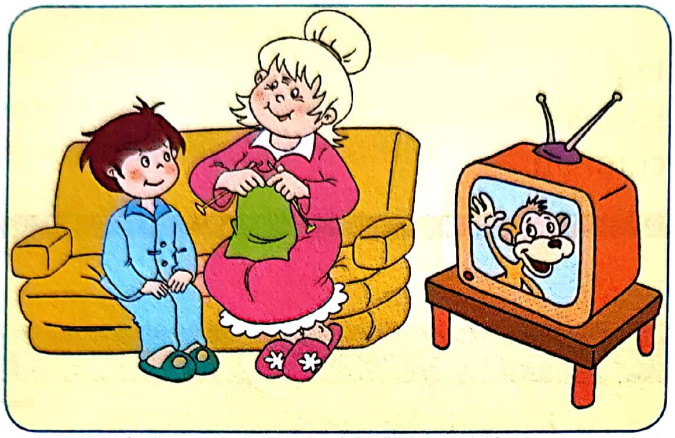

1 **Denumiți ființele și obiectele din imaginea de mai sus.**

2 **Continuați după model.**

Model: *o canapea – două canapele*

Reținem!

În general, substantivele feminine formează pluralul cu terminațiile **-e** sau **-i**, care înlocuiesc terminația de singular.

- (o) fiică – (două) fiice
- (o) pâine – (două) pâini

Exersăm

1 **Scrieți formele de plural ale substantivelor feminine, după modelele date:**

- casă – *case*
- apă – …
- mamă – …
- fiică – …
- pâine – *pâini*
- idee – …
- afacere – …
- cerere – …
- situație – *situații*
- expoziție – …
- familie – …
- fotografie – …
- femeie – *femei*
- cheie – …
- foaie – …
- oaie – …

2 **Alcătuiți propoziții cu formele de plural ale următoarelor substantive:** ***profesie, cafea, școală, floare.***

Scanned with OKEN Scanner

Substantive neutre – singular/plural

Descoperim

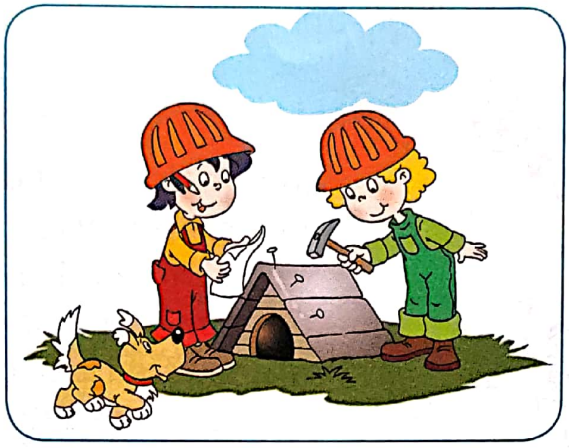

1 **Denumiți ființele și obiectele din imaginea de mai sus.**

2 **Continuați după model.**

Model: *un ciocan – două ciocane*

Reținem!

Substantivele neutre formează pluralul în: **-e**, **-uri**, **-i**. Nu există o regulă pentru terminații.

- (un) restaurant – (două) restaurante
- (un) geam – (două) geamuri
- (un) hotel – (două) hoteluri
- (un) spațiu – (două) spații

Exersăm

1 **Scrieți formele de plural ale substantivelor date.**

- concediu – …
- produs – *produse*
- atelier – …
- ajutor – …
- metrou –…
- ziar – …
- vin – vinuri
- suc – …
- pix - …
- pat – …
- lac – …
- taxi – …

2 **Subliniați substantivele de gen neutru din textul următor:**

După trei ore ajung în oraș. Vorbesc la telefon cu Andrei, care mă sfătuiește să iau tramvaiul 32.

Scanned with OKEN Scanner

INVITAȚIE LA LECTURĂ

MAMA

de George Coșbuc

În vaduri ape repezi curg
Şi vuiet dau în cale,
Iar plopi în umedul amurg
Doinesc eterna jale.
Pe malul apei se-mpletesc
Cărări ce duc la moară –
Acolo, mamă, te zăresc
Pe tine-ntr-o căscioară. (…)

Cu tine două fete stau
Şi torc în rând cu tine;
Sunt încă mici şi tată n-au
Şi George nu mai vine.
Un basm cu pajuri şi cu zmei
Începe-acum o fată,
Tu taci ş-asculți povestea ei
Şi stai îngândurată.

Într-un târziu, neridicând
De jos a ta privire:
– „Eu simt că voi muri-n curând,
Că nu-mi mai sunt în fire...
Mai ştiu şi eu la ce gândeam?
Aveți şi voi un frate...
Mi s-a părut c-aud la geam
Cu degetul cum bate.

Dar n-a fost el!... Să-l văd venind,
Aş mai trăi o viață.
E dus, şi voi muri dorind
Să-l văd o dată-n față.
Aşa vrea poate Dumnezeu,
Aşa mi-e datul sorții,
Să n-am eu pe băiatul meu
La cap, în ceasul morții!

Afară-i vânt şi e-nnorat,
Şi noaptea e târzie;
Copilele ți s-au culcat –
Tu, inimă pustie,
Stai tot la vatră-ncet plângând:
E dus şi nu mai vine!
Ş-adormi târziu cu mine-n gând
Ca să visezi de mine!

Vocabular

vaduri: loc din cursul unui râu care permite trecerea de pe un mal pe altul
vuiet: zgomot, freamăt, foşnet
amurg: înserare
doinesc: cântă
eternă: veşnică
e datul sorții: e soarta, destinul

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Știați că...?

- George Coșbuc (1866-1918) s-a născut în satul transilvănean Hordou, județul Bistrița-Năsăud.
- În copilărie, asculta cu încântare poveștile mamei și compunea strigături pentru petrecerile flăcăilor din sat.
- Opera sa oglindește, în modul cel mai reprezentativ, creația populară.
- Eroul principal al operei lui George Coșbuc este poporul român care luptă pentru libertate, cu tradițiile lui, cu viața grea a țăranilor fără pământ, cu optimismul și dragostea de natură și viață caracteristice.
- Multe dintre versurile poetului au fost puse pe muzică și cântate ca niște creații populare.

Înțelegem textul

1 **Exprimați-vă părerea despre mesajul versurilor următoare:**

„Dar n-a fost el!... Să-l văd venind,
Aș mai trăi o viață.
E dus, și voi muri dorind
Să-l văd o dată-n față."

2 **Răspundeți la următoarele întrebări:**

a) Ce sentiment îți trezește lectura poeziei?
b) Cine transmite gânduri despre mamă? Este el lângă mama sa?
c) De ce era tristă mama?
d) Cine era alături de mamă?
e) Care este temerea mamei?

3 **Care sunt membrii familiei din textul dat? Menționează câte o caracteristică pentru fiecare dintre ei.**

4 **Transcrieți două versuri care indică neliniștea mamei.**

5 **Realizați în scris portretul unei ființe dragi.**

6 **Imaginați-vă următoarea situație:** Sunteți plecați într-o tabără în România și trimiteți părinților o scrisoare transmițându-le vești despre voi. În redactare, veți păstra structura indicată în scrisoarea povestitorului Ion Creangă, adresată prietenului său, Mihai Eminescu.

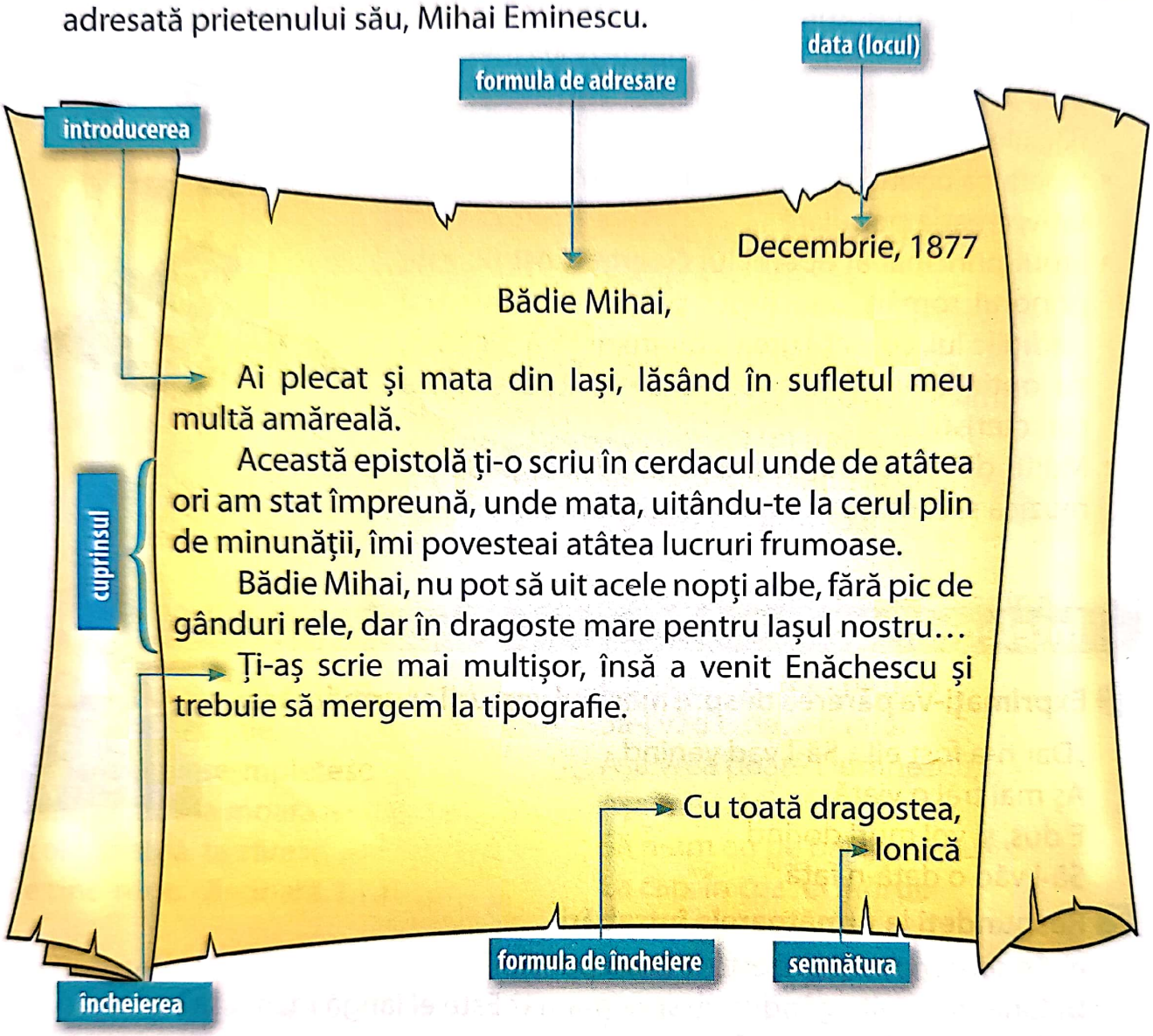

EVALUARE

1 **Identificați substantivele din lista următoare de cuvinte:**

• casele • frumos • bine • dimineață • citesc • bucurie
• încet • scriere • vorbesc • repede • carte • veselă • familie
• am dormit • vorbă • cântec • asculți • cântați

Scanned with OKEN Scanner

2 **Bifați substantivele feminine ilustrate mai jos.**

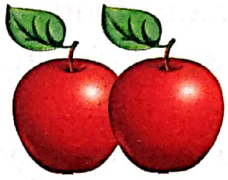
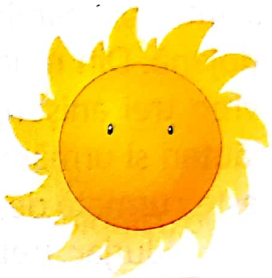

3 **Scrieți formele de plural pentru substantivele:** *mamă, copil, tată, baltă, om, ochi.*

4 **Scrieți formele de singular pentru substantivele:** *fete, câini, haine, drumuri, idei, ploi, străzi.*

5 **Construiți propoziții cu următoarele substantive proprii:** *Mihai, Cristina, Radu, București.*

6 **Transcrieți substantivele din textul de mai jos, precizați genul și numărul fiecăruia.**

„Prin grădină este drumul lui conu Mișu când iese în oraș. Într-una din zile, s-a oprit să asculte o privighetoare, care cânta de răsuna grădina.(…) Jos în tufiș, un băiețaș. Cu degetul arătător de la mâna stângă îi arăta privighetoarea."

(Ion Alexandru Brătescu-Voinești – *Nicușor*)

7 **Citiți cu atenție textul de mai jos. Continuați povestea cu cel puțin patru replici în care să folosiți substantive care denumesc membrii unei familii.**

„Bunicul venea spre casă. Copilul îi zărise, de departe, punga de hârtie – pe care bunicul uitase s-o ascundă din vreme – și o luase la goană înspre el. Era gata-gata să-i sară în brațe, când se împiedică de o piatră și căzu. Bunicul, deschizând brațele să-l prindă, scăpă jos punga din mână. Copilul, cu ochii înlăcrimați, începu să zică: … ".

(Ionel Teodoreanu – *Ulița copilăriei*)

Scanned with OKEN Scanner

LITERATURĂ

GEORGE ENESCU

Hora e în toi. Pe margine, femei mai bătrâne și nevestele singure privesc la jucători. Copiii aleargă printre picioarele spectatorilor, atrăgându-și câte o dojană. Din mulțimea adunată, un singur copil, de vreo trei anișori, atrage atenția. El stă vrăjit lângă lăutari și urmărește acordurile. Încântarea băiatului este curmată de glasul mamei:

– Jurjac, trebuie să mergem acasă!

– Da, mamă! răspunse copilul cu glas trist.

A doua zi, micul Jurjac și-a făcut propriul taraf: vioara era o bucată de lemn pe care întinsese ață de papiotă, țambalul era făcut din mai multe bețe legate între ele, iar naiul îl imita suflând printre buze. Ascunsă, mama îl urmărea cu atenție. Și-a dat seama că nu degeaba de câte ori copilul era întrebat ce vrea să se facă când va fi mare, el răspundea „compozitor". Iubea muzica mai mult decât orice.

Se apropia ziua sa de naștere, împlinea patru ani. Părinții i-au dăruit o vioară cu trei coarde. La vederea acesteia, copilul s-a bucurat și, nerăbdător, a apucat vioara și a încercat să cânte. Sunetele metalice scoase l-au înfuriat. Era o jucărie. Nu a fost luat în serios. Furios, copilul aruncă vioara drept în foc.

– Eu nu vreau jucării, eu vreau să cânt!

Peste câteva zile, tatăl i-a cumpărat o vioară adevărată. A fost cel mai prețios cadou din viața sa. Această vioară a dat neamului nostru pe George Enescu, copilul care, la numai cinci ani și jumătate, a compus prima sa operă: „Pământ românesc". Pentru a-și șlefui talentul, el exersa ceasuri întregi.

La șapte ani, Jurjac și-a luat rămas-bun de la glasurile măiestre din livadă și a plecat să studieze la Viena și apoi la Paris. Și-a atins visul de a fi compozitor. La șaisprezece ani a scris „Poema română", operă în care a pus tot dorul de țară. Micul Jurjac a ajuns un remarcabil compozitor, violonist, pianist și dirijor al țării noastre, renumit în lumea întreagă.

Vocabular

glasuri măiestre: glasuri minunate, fermecate
lăutar: muzicant popular
poem: piesă muzicală cu subiect literar, scrisă de obicei pentru orchestră
remarcabil: însemnat, renumit

Scanned with OKEN Scanner

Înțelegem textul

1 **Răspundeți la următoarele întrebări:**

a) Cu ce ocazii primiți daruri?
b) V-ați dorit în mod deosebit un anumit cadou? Care a fost acesta? Ce ați simțit atunci când l-ați primit?
c) Ce își dorește Jurjac?
d) Ce i-au dăruit părinții când a împlinit patru ani?
e) Este el mulțumit de jucărie?

2 **Bifați răspunsurile corecte.**

a) Personajul povestirii este:
☐ micul Jurjac;
☐ George Enescu;
☐ fiul profesorului.

b) Micul George va deveni:
☐ renumit compozitor, violonist, pianist și dirijor;
☐ unul dintre cei mai vestiți muzicieni din lume;
☐ cel mai cunoscut pictor român.

c) Pentru a-și împlini visul, copilul:
☐ nu a depus niciun efort, avea talent;
☐ studia ceasuri întregi;
☐ se juca în livadă.

d) Prima vioară a lui George Enescu:
☐ a fost dăruită de lăutarul din sat;
☐ a fost primită în dar de la părinții săi, de ziua sa;
☐ a fost cumpărată de tatăl acestuia, după ce a împlinit patru ani.

3 **Asociați vârstei evenimentele importante din viața lui George Enescu.**

• Când a împlinit patru ani	• a compus întâia sa operă.
• La cinci ani și jumătate	• a scris „Poema română”.
• Avea doar șapte ani când	• a plecat să studieze muzica la Viena.
• La șaisprezece ani	• a primit în dar de la părinții săi o vioară.

4 **Povestiți conținutul textului prezentat.**

5 **Creați o scurtă compunere în care să vă exprimați părerea despre mesajul afirmației lui George Enescu:** „Mi-am slujit țara cu armele mele: pana, vioara și bagheta.”

6 Lucrați în perechi!

Cadoul pe care îl primește de ziua sa Jurjac este specific vârstei, o jucărie. Copilul însă o aruncă în foc. Este acesta un gest care arată lipsa de educație? Explicați, în scris, gestul copilului (3-5 rânduri).

Scanned with OKEN Scanner

COMUNICARE

Expresii și locuțiuni

Onomastica

Este duminică, 21 mai. Pentru creștinii ortodocși este sărbătoarea Sfinților Împărați Constantin și Elena. Maria și Andrei sunt invitați la prietenii lor, Ana și Constantin. Toată lumea sărbătorește ziua de nume a gazdei. Când s-au cununat, cei doi soți au ales ca această sărbătoare să devină și praznicul casei. Cei doi invitați au cumpărat deja cadourile: pentru Ana, un buchet de trandafiri și un splendid șal, pentru Constantin, un set de piese de șah din porțelan, fiului lor, Sorin, o carte, iar pentru casă, o iconiță cu cei doi împărați, Constantin și mama sa, Elena, adusă de la mănăstirea Sâmbăta de Sus.

Pregătiți, având cadourile frumos ambalate, la ora 14,00 cei doi soți ajung la casa prietenilor.

– Bine ați venit! Intrați, vă rog!

– La mulți ani! Sănătate, armonie și reușite vă dorim!

– Vă mulțumim.

– Traian a venit?

– Da. Sunt cu toții în sufragerie. Poftiți și voi!

– Presupun că discută despre meciul de aseară.

– Te-am auzit, Andrei! Să știi că am și terminat discuția. De fapt, am considerat că nu se cade să vorbim despre fotbal. Toată lumea trebuie să se simtă bine.

– Poftiți la masă!

Andrei așteaptă cu nerăbdare în fiecare an această zi. La Ana, preparatele tradiționale sunt delicioase. Încep cu aperitivele.

– Aperitivele sunt delicioase! spune Andrei.

– Da, răspunde Constantin, Ana gătește excelent!

– Știm cu toții că așa este. Oricât m-aș strădui eu, nu o pot egala, spune Maria.

– Nici eu nu te egalez la dans.

– Ana, sigur urmează sarmale și o friptură minunată.

– Mai adaugă un păstrăv cu mămăliguță și mujdei.

– Nu pot să cred! Ești nemaipomenită!

– Știam că Traian preferă peștele, așa că am ținut cont și de gusturile lui. Plăcinta cu mere și cozonacul sunt făcute de mătușa Silvia.

Cu toții au petrecut o zi deosebită, cu bucate tradiționale preparate din suflet, cu ambianța muzicii anilor '80 - '90 și, mai ales, în compania unor prieteni buni.

Scanned with OKEN Scanner

Vocabular

Expresii și locuțiuni:

a sta de vorbă – a vorbi
a lua masa – a mânca
a da de mâncare – a hrăni
a face mâncare – a găti
a da un telefon – a telefona
a da bună ziua – a saluta
a lua în brațe – a îmbrățișa
a da gata – a finaliza
a da în copt – a începe să se coacă
a da în foc – a fierbe
a da mâna – a saluta
a da înapoi – a renunța; a înapoia
a se da jos – a coborî
a da împrumut – a împrumuta
a da sfaturi – a sfătui
a da de veste – a vesti
a lua de braț – a însoți
a atrage atenția – a atenționa
a sta pe gânduri – a se gândi, a reflecta

Înțelegem textul

1 **Răspundeți la următoarele întrebări:**

a) Ce sărbătoare este la 21 mai?
b) Cum se pregătesc invitații pentru a merge în vizită?
c) Ce sărbătoresc gazdele?
d) Care sunt preparatele servite?

Exersăm

1 **Construiți enunțuri în care să folosiți locuțiunile:**

• a lua masa • a da bună ziua • a da mâna • a da sfaturi

2 **Prezentați felul în care obișnuiți să sărbătoriți în familie (5-10 rânduri).**

3 **Subliniați expresiile sau locuțiunile din exemplele de mai jos, indicând și substantivul sinonim.**

Îi era teamă să dea ochii cu publicul. Obrajii săi erau ca de foc. Deodată, Maria s-a apropiat, l-a luat în brațe și l-a încurajat. La ridicarea cortinei, publicul a rămas fără grai. Spectacolul de magie prindea viață.

4 **Prezentați, în scris, ultima petrecere la care ați luat parte. Când și unde a avut loc? Ce cadouri ați oferit? Cum s-a comportat gazda?**

Scanned with OKEN Scanner

LIMBĂ ROMÂNĂ

Articolul

Descoperim

1 **Citiți enunțurile de mai jos.**

- Ion Creangă este **un autor**.
- Ion Creangă este **autorul** operei „Amintiri din copilărie".
- Nică este **un copil**.
- Nică este **copilul** care a fugit la scăldat.

2 **În care dintre enunțuri substantivele evidențiate sunt mai bine cunoscute atât de emițător, cât și de receptor?**

3 **În care dintre coloane obiectul denumit de substantiv nu este cunoscut vorbitorului?**

• autor	• autorul	• un autor
• copil	• copilul	• un copil

Reținem!

- Articolul însoțește un substantiv, arătând în ce măsură obiectul denumit este cunoscut vorbitorului.
- **Articolul hotărât** arată că obiectul denumit de substantiv este bine cunoscut atât de emițător, cât și de receptor.
- **Articolul hotărât** se adaugă direct la sfârșitul substantivului, excepție fac substantivele proprii masculine, pentru care articolul hotărât **lui** se așază înaintea substantivului. Articolul hotărât la masculin, numărul singular se leagă de substantiv prin sunetul de legătură **-u-**.
- ***Formele articolului*** hotărât sunt:

	masculin/neutru	feminin
• La singular: *cine? ce? pe cine? la ce? cui? al (a, ai, ale) cui?*	**-l, -le, -a** **-lui**	**-a, -ua** **-i**
• La plural: *cine? ce? pe cine? la ce? cui? al (a, ai, ale) cui?*	**-i, -le** **-lor**	**-le** **-lor**

Scanned with OKEN Scanner

Exersăm

1 **Articulați cu articol hotărât, la singular, substantivele date. Subliniați articolele hotărâte.**

• carte • elev • scaun • vioară • cântec • aniversare • viață • lume • foc • cadou • mamă • tată

2 **Articulați cu articol hotărât substantivele dintre paranteze.**

a. (*Glasuri*) păsărilor l-au inspirat pe Jurjac.
b. (*Cântec*) popular a rămas în sufletul său.
c. (*Copil*) și-a dorit o vioară.
d. (*Vioară*) primită era o jucărie.

3 **Articulați cu articol hotărât substantivele ilustrate.**

Reținem!

Articolul nehotărât este antepus. Obiectul denumit este necunoscut.

Formele articolului nehotărât sunt:

	masculin/neutru singular	feminin singular	masculin/feminin/ neutru plural
• *cine? ce? pe cine? la ce?*	**un**	**o**	**niște**
• *cui? al (a, ai, ale) cui?*	**unui**	**unei**	**unor**

singular

• **masculin**
Vorbeam despre băiat.
Văd **un** băiat.

• **feminin**
Mara este fată.
Văd **o** fată.

• **neutru**
Ei sunt la teatru.
Mergem la **un** teatru.

plural

• **masculin**
Vorbeam despre colegi.
Am întâlnit **niște** colegi.

• **feminin**
Trandafirul și narcisa sunt flori.
În vază sunt **niște** flori.

• **neutru**
Am scris în caiete.
Am primit **niște** caiete.

Scanned with OKEN Scanner

Exersăm

1 **Articulați cu articol nehotărât substantivele date. Subliniați articolele nehotărâte.**

• vânt	• casă	• jucărie	• lacrimi
• flori	• bomboane	• copii	• lecții
• dans	• ciocolată	• dirijor	• sate

2 **Completați textul cu articolele nehotărâte corespunzătoare:**

Am auzit că s-a deschis … farmacie cu produse naturiste. Aceasta este pe … stradă centrală. Voi cere … informații despre locație. Sunt interesat de … produs.

3 **Articulați substantivele date, după model.**

Model: carte – o carte – niște cărți – cartea – cărțile

• prosop – … • magazin – … • fată – … • idee – … • surpriză – …

Adjectivul

Descoperim

1 **Citește dialogul de mai jos.**

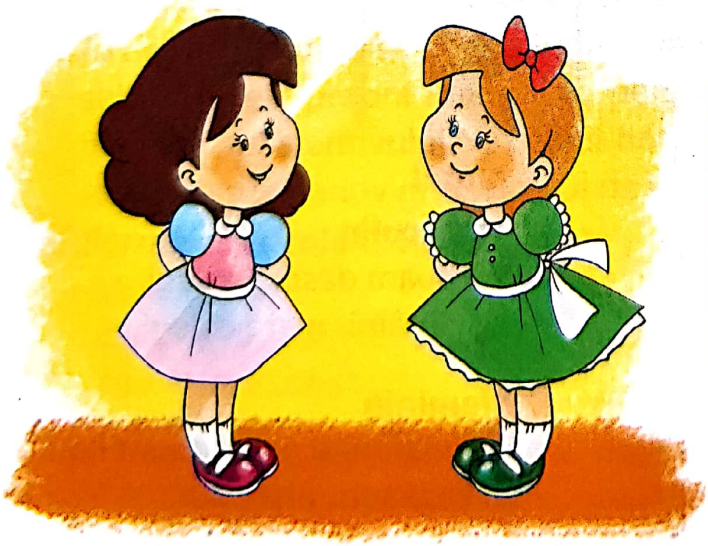

– Ce rochie frumoasă ai!

– A fost un minunat cadou de ziua mea!

– Culoarea verde, lungimea medie și dantela albă fac rochia perfectă.

– Mi-am dorit-o foarte mult. Acum sunt fericită.

2 **Identificați substantivele din enunțurile rostite de fetițe.**

3 **Scrieți cuvintele care exprimă însușiri ale substantivelor identificate.**

4 **Cum sunt așezate cuvintele care exprimă însușiri, față de substantive.**

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Reținem!

- Partea de vorbire care exprimă însușirea unei ființe, a unui lucru sau a unui fenomen al naturii se numește **adjectiv**. Adjectivul poate sta *înaintea substantivului* pe care îl însoțește sau *după substantiv*. Adjectivul **se acordă** în *gen* și *număr* cu substantivul determinat.
- Adjectivele care se termină la numărul singular în „**-iu**" , la numărul plural se scriu cu „**-ii**", când stau după substantiv.
- Când adjectivele terminate la singular în „**-iu**" stau înaintea substantivelor masculine, acestea se scriu cu „**-iii**".

Exemplu: urs *cafeniu* – urși *cafenii* – cafeniii *urși*

Exersăm

1. **Scrieți câte un adjectiv pentru următoarele substantive: *casă*, *cutie*, *jucărie*, *fetiță*, *măr*, *floare*, *părul*.**
2. **Scrieți două propoziții în care să folosiți adjectivele: *parfumat*, *reci*.**
3. **Transformați după model.**

Model: nor cenușiu – nori cenușii – cenușiii nori

• brad argintiu – … • tigru portocaliu – …

Formele flexionare ale adjectivelor

După terminații (forme flexionare), adjectivele sunt:

- cu patru terminații: *bun*, *bun**ă***, *bun**i***, *bun**e***
- cu trei terminații: *mic*, *mic**ă***, *mic**i***; *roș**u***, *roș**ie***, *roș**ii***
- cu două terminații: *mar**e***, *mar**i***
- cu o terminație: *gr**i***, *mar**o***

masculin	feminin	neutru
prieten bun	prietenă bun**ă**	măr bun
prieteni bun**i**	prietene bun**e**	mere bun**e**
băiat mic	fată mic**ă**	turn mic
băieți mic**i**	fete mic**i**	turnuri mic**i**
om mar**e**	pisică mar**e**	prosop mar**e**
oameni mar**i**	pisici mar**i**	prosoape mar**i**

Exersăm

1 **Completați tabelul cu formele corespunzătoare.**

	galben	nou	auriu	verde	gri
pantof pantofi					
tricou tricouri					
rochie rochii					

2 **Subliniați adjectivele din textul dat.**

Micul Jurjac, deși nu avea patru ani împliniți, știa să deslușească acele tainice și minunate glasuri măiestre, ascunse prin frunzele livezii părintești.

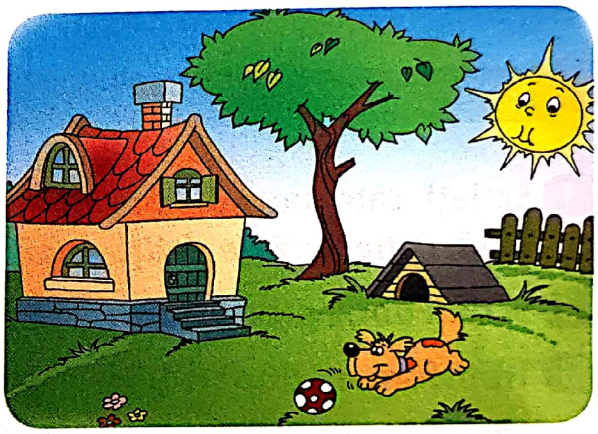

3 **Realizați o descriere a cățelului din imaginea alăturată, în care să folosiți cel puțin cinci adjective.**

INVITAȚIE LA LECTURĂ

VIZITĂ...

după Ion Luca Caragiale

M-am dus de Sfântul Ion să fac o vizită doamnei Maria Popescu, o veche prietenă, ca s-o felicit pentru onomastica unicului său fiu, Ionel Popescu, un copilaș drăguț de vreo opt anișori. N-am vrut să merg cu mâna goală și i-am dus băiețelului o minge mare și elastică. Cadoul a făcut mare plăcere amicei mele și fiului ei, care m-a întâmpinat în uniformă militară.

În timp ce vorbeam cu doamna Popescu (...), am auzit dintr-o odaie o voce răgușită de femeie bătrână:

– Uite, coniță, Ionel nu se astâmpără!

– Ionel, vino la mama!

Apoi zise către mine:

– Nu știi ce strengar este ... și deștept ...

Scanned with OKEN Scanner

Micul militar apare cu sabia scoasă în faţa mamei. Mama îl ia în braţe şi îl sărută.

Ionel se duce într-un colţ al salonului, de unde ia trompeta şi toba. Atârnă toba de gât şi începe să bată cu o mână şi să sufle în trâmbiţă. Madam Popescu îmi spune ceva, dar eu nu aud nimic.

– Ionel! Ionel! Ionel! Du-te dincolo, mamă! Spargi urechile dumnealui! Nu e frumos, când sunt musafiri!

Ionel trânteşte toba şi trompeta cât colo şi începe să comande:

– Înainte, marş!

Cu sabia scoasă, începe să atace tot ce întâlneşte în cale. Madam Popescu se repede să o salveze pe servitoare, care aducea tava cu dulceaţă şi cafele. Mama primeşte o lovitură puternică în obraz.

– Vezi? Era să-mi scoţi ochiul! Sărută-mă să-mi treacă şi să te iert!

Copilul sare de gâtul mamei şi o sărută, apoi se repede la dulceaţă şi iese cu cheseaua în vestibul. După un timp, se întoarce cu cheseaua goală. Se repede la mingea pe care i-am adus-o şi-ncepe s-o trântească. Mingea sare până în tavanul salonului.

– Ionel! Astâmpără-te, mamă! Ai să spargi ceva… Vrei să mă superi?

Dar maiorul trânteşte mingea cu mult necaz de parchet. Eu aduc spre gură ceaşca cu cafea, dar mingea îmi zboară din mână ceaşca, opărindu-mă cu cafeaua.

– Ai văzut ce-ai făcut?... Nu ţi-am spus să te astâmperi… Vezi! Ai supărat pe domnul!... altă dată nu o să îţi mai aducă nicio jucărie de ziua ta! (…)

Mi-am pus şoşonii şi paltonul şi am plecat. Când am ajuns acasă, am înţeles de ce băiatul ieşise cu cheseaua în vestibul – ca să-mi toarne dulceaţă în şoşoni.

Vocabular

onomastică: zi în care cineva îşi serbează numele
ştrengar: copil care se ţine de pozne
chesea: vas mic în care se ţine dulceaţa
şoşoni: încălţăminte de iarnă care se poartă peste pantofi
vestibul: prima încăpere a unei locuinţe, hol
aniversare: zi în care se aniversează un eveniment

Scanned with OKEN Scanner

Scanned with OKEN Scanner

Știați că...?

- Ion Luca Caragiale (1852-1912) – mare scriitor român, s-a născut în comuna Haimanale, în apropiere de Ploiești, într-o familie de actori.
- Visa să devină actor. La Ploiești se ținea după oameni și le imita mersul și gesturile.
- A fost prieten cu poetul Mihai Eminescu.
- În operele sale, I.L. Caragiale satirizează aspecte din viața societății contemporane.

Înțelegem textul

1 **Răspundeți la următoarele întrebări:**

a) Aveți în familie persoane care își sărbătoresc onomastica? Când este aceasta? Cum sărbătoriți?
b) Ce cadou a primit băiatul?
c) Cum se comportă băiatul în timp ce are musafiri?
d) Cu ce ocazie naratorul a făcut o vizită doamnei Popescu?
e) Ce atitudine are mama față de Ionel?

2 **Identificați fragmentul în care se menționează vârsta și aspectul fizic al personajului.**

3 **Scrieți acțiunile lui Ionel, în ordinea desfășurării lor:**

☐ face gălăgie cu toba și trompeta;
☐ iese cu dulceața;
☐ se bucură de cadou;
☐ lovește cu mingea ceașca de cafea;
☐ o supără pe femeia bătrână;
☐ o lovește în obraz pe doamna Popescu.

4 **Transcrieți, din primul alineat, două substantive proprii și două comune.**

5 **Scrieți pluralul substantivelor:** • educație • tobă • lovitură • mână • minge • ureche • ochi • zi • doamnă.

6 **Subliniați verbele la timpul prezent din textul dat.**

Micul militar apare cu sabia scoasă în fața mamei. Mama îl ia în brațe și îl sărută. Ionel se duce într-un colț al salonului, de unde ia trompeta și toba. Atârnă toba de gât și începe să bată cu o mână și să sufle în trâmbiță. Madam Popescu îmi spune ceva, dar eu nu aud nimic.

7 **Precizați conjugarea pentru fiecare verb de la exercițiul 6.**

8 **Identificați, în textul de la exercițiul 6, două substantive articulate cu articol hotărât. Articulați-le cu articol nehotărât.**

EVALUARE

1 **Încercuiți cu A enunțurile adevărate și cu F pe cele false.**

a) George Enescu este cel mai important muzician român. A F
b) Cariera muzicală i-a fost impusă de părinți. A F
c) La cinci ani a compus o lucrare pentru pian și vioară, intitulată „Țara românească". A F
d) Nicolae Grigorescu a fost un muzician român. A F
e) El și-a iubit și apreciat foarte mult mama. A F
f) Copilăria pictorului a fost lipsită de griji și de nevoi. A F

2 **Scrieți formele de plural ale substantivelor:** • verișor • tată • ochi • frate • pâine • cheie • familie • atelier • ziar • pix • cadou • aniversare.

3 **Articulați cu articol hotărât sau nehotărât substantivele dintre paranteze.**

(*Copil*) mergea liniștit pe stradă. De el se apropie (*bătrân*) care-i cere (*ajutor*). (*Bătrân*) îi explică în ce constă (*ajutor*) solicitat. Vrea să-i citească (*rețetă*) de medicamente.

4 **Subliniați adjectivele din textul următor:**

M-am dus de Sfântul Ion să fac o vizită doamnei Maria Popescu, o veche prietenă, ca s-o felicit pentru onomastica unicului său fiu, Ionel Popescu, un copilaș drăguț de vreo opt anișori. N-am vrut să merg cu mâna goală și i-am dus băiețelului o minge mare și elastică.

5 **Imaginează-ți următoarea situație:**

Este ziua ta. Părinții ți-au explicat că anul acesta nu îți vor mai organiza petrecere. Tu ai primit vestea cu aparentă indiferență. Ei te-au trimis la bunici să le duci medicamentele pentru luna aceasta. Ai stat două ore. Te întorci acasă cam supărat. A fost o zi ca oricare alta. Nimic special și asta te cam afectează. Ai ajuns la ușă. Suni de mai multe ori, nimeni nu îți deschide. Nervos, scotocești prin geantă, îți scoți cheile și descui. Dincolo de ușă ... surpriză!

Realizează un dialog format din 5-10 replici, potrivit acestei situații.

Scanned with OKEN Scanner

LITERATURĂ

SOMNOROASE PĂSĂRELE

de Mihai Eminescu

Somnoroase păsărele
Pe la cuiburi se adună,
Se ascund în rămurele –
Noapte bună!

Trece lebăda pe ape
Între trestii să se culce –
Fie-ți îngerii aproape,
Somnul dulce!

Doar izvoarele suspină,
Pe când codrul negru tace;
Dorm și florile-n grădină –
Dormi în pace!

Peste-a nopții feerie
Se ridică mândra lună,
Totu-i vis și armonie –
Noapte bună!

Vocabular

feerie: priveliște nespus de frumoasă
armonie: îmbinare perfectă a elementelor unui întreg

Știați că...?

- Mihai Eminescu (1850-1889), cel mai mare poet român, s-a născut la Botoșani și a copilărit la Ipotești. A iubit și a cântat frumusețile naturii, istoria și tradițiile neamului românesc. A simțit permanent o chemare a codrului, a izvorului, sub lumina blândă a lunii.
- Mult iubitul său profesor de limba română, Aron Pumnul de la Cernăuți, i-a deschis calea spre literatură. La moartea acestuia, Eminescu a scris poezia „La mormântul lui Aron Pumnul", aceasta reprezentând debutul său în literatură.
- A colindat țara cu diferite trupe de teatru, bagajul lui fiind, de fapt, un geamantan plin cu cărți.
- Între Eminescu și Ion Creangă s-a legat una dintre cele mai trainice prietenii cunoscute în literatura română.
- Poemul filosofic „Luceafărul" este o capodoperă a literaturii noastre.
- Opera sa, tradusă în peste 30 de limbi, este cunoscută pe toate continentele lumii.

Scanned with OKEN Scanner

Înțelegem textul

1 **Răspundeți la următoarele întrebări:**

a) Ce moment al zilei prezintă poetul?
b) Ce fac păsărelele printre ramuri?
c) Ce se aude în noapte?
d) Cine se culcă între trestii?
e) Ce se arată noaptea pe bolta cerească?
f) Ce înțelegi prin versul „ Pe când codrul negru tace"?
g) Ce sentimente v-a trezit în suflet lectura poeziei?

2 **Recitiți poezia respectând semnele de punctuație.**

3 **Stabiliți legături între mesajul poeziei și imagine.**

4 **Prezentați schimbările cauzate de venirea nopții.**

5 **Citiți singuri poeziile „Fiind băiet păduri cutreieram" și „Povestea codrului".**

COMUNICARE

Solicitarea. Răspunsul

La hotel

– Bună seara! Numele meu este Ivan Maria. Am o rezervare pentru trei persoane, doi adulți și un copil.

– Bine ați venit! Îmi dați voucher-ul și cartea de identitate. Ce vârstă are copilul?

– Împlinește luna aceasta șase ani.

– În acest caz, beneficiază de cazare gratuită. Doriți un pat suplimentar pentru copil?

– Da. Aș dori o cameră orientată spre est.

– Vă dau o cameră bună, spre vest, la etajul trei, cu balcon. Mai aveți întrebări?

– Da. La ce oră se servește micul dejun?

– De la ora șapte la ora nouă, în restaurant. Acesta se află în dreapta recepției. În stânga este un bar de zi, unde puteți servi băuturi răcoritoare și cafea. Localul este pentru nefumători.

Scanned with OKEN Scanner

– La ora opt plecăm cu ghidul să vizităm mănăstirile renumite din Moldova. Avem varianta cu demipensiune, așa că optăm pentru masa de seară. Puteți să ne treziți mâine le ora șapte?

– Da, desigur. Somn ușor!

– Mulțumesc frumos. Noapte bună!

Înțelegem textul

1 **Răspundeți la următoarele întrebări:**

a) Unde are loc discuția prezentată?
b) Cine sunt participanții la dialog?
c) Ce cameră primește turistul?

2 **Integrați în dialog următoarele enunțuri:**

• Am o rezervare pentru o persoană. • Când se servește cina? • Vreau o cameră cu terasă. • Restaurantul este în capătul holului.

LIMBĂ ROMÂNĂ

Pronumele personal

Descoperim

1 **Citiți dialogul de mai jos.**

– Ionel, **l**-ai întâlnit pe domnul Ionescu?

– Da. **Eu îi** duc ziarul în fiecare dimineață. **Dumnealui m**-a trimis la **tine**.

a) Ce cuvinte înlocuiește cuvântul ***dumnealui*** din dialogul de mai sus?
b) Urmărește cu atenție legăturile:

l- = pe el = pe dumnealui = pe domnul Ionescu
îi = lui = domnului Ionescu
m- = pe mine

Scanned with OKEN Scanner

Reținem!

- Partea de vorbire care ține locul unui nume (substantiv) se numește **pronume**.
- Pronumele personal înlocuiește ființe sau lucruri.
- Își schimbă forma după: persoană, număr, gen.

Pronumele personal					
Persoană	Cine?	Pe cine?		Cui?	
		Formă accentuată	Formă neaccentuată	Formă accentuată	Formă neaccentuată
I, sg.	eu	pe mine	mă, -m, m-	mie	îmi, mi-
a II-a, sg.	tu	pe tine	te, -t, t-	ție	îți, ți-
a III-a, sg., masculin	el	pe el	îl, -l, l-	lui	îi, i-
a III-a, sg., feminin	ea	pe ea	o, -o	ei	îi, i-
I, pl.	noi	pe noi	ne, -n, ne-	nouă	ne-, ni
a II-a, pl.	voi	pe voi	vă, -v, v-	vouă	vă, vi, v-
a III-a, pl., masculin	ei	pe ei	îi, -i, i-	lor	le-, li
a III-a, pl., feminin	ele	pe ele	le, -le, le-	lor	le-, li

Exemple

I, sg.
- **Pe mine** mă întreabă Mihai.
- Mihai **mă** întreabă.
- **Mie îmi** place fotbalul.
- **Mi**-a plăcut fotbalul.

a II-a, sg.
- Ioana **te** roagă **pe tine**.
- Ioana **te** roagă.
- **Ție îți** dau o floare.
- **Ți**-am dat o floare.

a III-a, sg., masculin
- Alin **îl** vede **pe el** cu mașina.
- Alin **îl** vede cu mașina.
- **Îi** dau **lui** această jucărie.
- **I**-am dat o jucărie.

a III-a, sg., feminim
- Eu **o** chem **pe ea** la plimbare.
- Eu **o** chem.
- Ei **îi** cumpăr o carte.
- **I**-am cumpărat o carte.

Scanned with OKEN Scanner

I, pl.	• Ana **ne** invită **pe noi** în parc. • Ana **ne** invită.	• **Nouă ne** place baschetul. • **Ne**-a plăcut baschetul.
a II-a, pl.	• **Pe voi vă** întreabă Radu. • Radu **vă** întreabă.	• **Vouă vă** trimit un colet. • **V**-am trimis un colet.
a III-a, pl., masculin	• Noi **îi** trimitem **pe ei** la țară. • Noi **îi** trimitem la țară.	• **Lor le** prezint pe prietenul meu. • **Le**-am prezentat pe prietenul meu.
a III-a, pl., feminin	• **Pe ele** le vizitează un prieten. • **Le** vizitează un prieten.	• **Lor** le urez noroc. • **Le**-am urat noroc.

Reținem!

- Pronumele personal, formă neaccentuată apare ca un cuvânt scurtat care, atunci când se rostește împreună cu un cuvânt alăturat, se scrie cu liniuță de unire (**-mi**, **-mă**, **ți-**, **-te**, **-vă**, **ne-**, **-i**, **-l**, **le-** etc.).
- Cuvintele care țin locul unor nume de persoane și prin care ne exprimăm respectul față de acestea poartă numele de **pronume personale de politețe**.
- Formele pronumelui personal de politețe sunt:
  - Persoana a II-a: singular – *dumneata*, *dumitale*; plural – *dumneavoastră*;
  - Persoana a III-a: singular – *dumnealui*, *dumneaei*; plural – *dumnealor*.

  Alte forme: *Măria Ta*, *Excelența Sa*, *Domnia Voastră*.

Exersăm

1 **Înlocuiți substantivele cu pronume personale.**

• Copiii se joacă. • Mama îi privește. • Tatăl citește. • Irina și Mihai sosesc acasă. • Eu și Ana mergem la Diana.

2 **Subliniați pronumele personale din enunțurile următoare, apoi treceți-le la numărul plural și realizați acordul.**

Model: Tu asculți muzică. Voi ascultați muzică.

• Eu scriu tema. • Ea cumpără fructe. • El privește pe fereastră.

Scanned with OKEN Scanner

3 **Completați spațiile libere cu formele accentuate ale pronumelor indicate.**

(*persoana a III-a, singular, masculin*) __ vin la bunici. ____ (*persoana I, singular*) nu i-am vizitat de o lună. ___ (*persoana a III-a, plural, masculin*) i-au pregătit o surpriză.

4 **Construiți propoziții cu următoarele pronume:** *pe mine, mie, la tine, ție, despre noi, nouă, cu voi, vouă.*

5 **Completați cu formele potrivite de pronume, după model.**

Model: Eu o conduc <u>pe Ana</u> acasă. Eu o conduc <u>pe ea</u> acasă.

- Tu __ asculți pe Alexandru. Tu __ asculți ____ .
- El __ sună pe Ana și pe Diana. El __ sună _____ .
- Eu __ întreb pe Ana și pe Mihai despre teme. Eu __ întreb ____ despre teme.

6 **Subliniați pronumele personale din textul:**

„– Stăpână, până acum m-ai ascultat la orice… Ascultă-mă și de astă dată… Ia pe frate-meu Galben-de-Soare… și fă călătoria mai departe cu el… El te va învăța ca și mine ce să faci la vreme de nevoie.” (Petre Ispirescu, *Ileana Sânziana*)

7 **Precizați persoana și numărul pronumelor identificate în textul de la exercițiul 6.**

8 **Înlocuiți pronumele personale formă accentuată cu pronume personale de politețe.**

- Tu călătorești mult.
- Voi sunteți vecinii mei?
- Ea mi-a apreciat efortul.
- Am auzit multe despre voi.

9 **Subliniați pronumele personale de politețe din textele următoare:**

a) „– Moș Ioane, ia spune dumneata, în legea dumitale, cum ai înțeles, cum n-ai înțeles…” (Ion Creangă, *Moș Ion Roată și Unirea*)

b) „– Dumnealui e gata…! N-aș înțelege ce mai așteptați. Ia-ți și dumneata ilicul cel albastru.” (Mihail Sadoveanu, *Nicoară Potcoavă*)

c) „– Mulțumesc dumitale, că nu m-ai lăsat să plec… Acum te rog să-mi spui, nu cumva Sfânta-Lună, fiica dumitale, știe pe unde s-ar afla bărbatul meu?” (Petre Ispirescu, *Porcul cel fermecat*)

Scanned with OKEN Scanner

INVITAȚIE LA LECTURĂ

CONCERTUL PRIMĂVERII

de George Coșbuc

Chiar acum din crâng venii
Şi c-o veste bună!
Iarăşi e concert, copii;
Merg şi eu, şi tu să vii,
Mergem împreună.

Vrei programă, lămurit?
Stai puţin să caut.
Cucul, un solist vestit,
De printr-alte ţări venit
Va cânta din flaut.

Cântăreaţa dulce-n grai,
Cea numită „perla
Cântăreţilor din mai",
Dulce va doini din nai
Multe doine mierla.

Va-ntona apoi un psalt
„Imnul veseliei"
Corul dintr-un fag înalt.
Vor cânta-n sopran şi-n alt
Graurii câmpiei,

Turturelele-n tenor,
Şi-alte voci măiestre,
Toate după glasul lor,
Vor urma dup-acest cor
Fel de fel de-orchestre (...).

Se vor pune-apoi pe joc
Până chiar şi surzii,
Când vor prinde dintr-un loc
Să ne cânte hori cu foc
Din tilincă sturzii.

Vom cânta şi noi ce-om şti,
Cântece din carte.
Şi, de va putea veni
Vântul, şi el va doini,
Că e dus departe.

Cine-i contra, să-l vedem,
Ca să-l ştie soţii!
De-aveţi chef, tovarăşi, blem –
Ura-n cer! Cu toţii-avem,
Mergem dar cu toţii!

Vocabular

crâng: pădurice de arbori tineri
cucul, mierla, graur, turturele, sturzi: specii de păsări
sopran, alt, tenor: categorii ale vocii omeneşti
tilincă: vechi instrument muzical popular de suflat, asemănător cu fluierul, făcut din scoarță de răchită sau tei

Scanned with OKEN Scanner

Înțelegem textul

1. **Răspundeți la următoarele întrebări:**
   a) Ce veste li se aduce copiilor?
   b) Cine susține concertul în pădure?
   c) Ce cuprinde programul concertului primăverii?
2. **Scrieți formele de plural ale substantivelor *concert* și *cântăreață*.**
3. **Articulați cu articol hotărât substantivele date la exercițiul 2 și formele de plural ale acestora.**
4. **Treceți verbele *a cânta* și *a veni* la toate persoanele, timpul prezent.**
5. **Realizați o compunere de 10-15 rânduri, în care să prezentați un concert la care ați participat.**

EVALUARE

1. **Bifați răspunsurile corecte.**

a) Mihai Eminescu a fost:
☐ cel mai mare pictor român;
☐ cel mai mare poet român;
☐ cel mai cunoscut muzician român.

b) În operele sale, Eminescu:
☐ a descris lumea orașului;
☐ a cântat frumusețile naturii, istoria și tradițiile neamului românesc.

2. **Alegeți pronumele personale dintre următoarele cuvinte: *colegul*, *nouă*, *stă*, *căci*, *mie*, *noi*, *dumneavoastră*, *dânsa*, *aceasta*, *lui*, *le*, *tine*, *aceea*.**

3. **Analizați pronumele personale din textul următor, indicând persoana și numărul:**

„Glasul ei dulce mă legăna; genele mi se prindeau și adormeam; uneori tresăream ș-o întrebam câte ceva; ea începea să spună, și eu visam înainte."
(Barbu Ștefănescu Delevrancea, *Bunica*)

4. **Subliniați verbele din textul de la exercițiul 3.**
5. **Transcrieți două substantive din textul dat și menționați genul și numărul acestora.**
6. **Construiți câte o propoziție cu următoarele forme ale pronumelui personal: *îți*, *mie*, *ți-*, *mi-*, *lor*, *ne*, *vă*.**
7. **Transcrieți alegând forma corectă.**
   a) Mi-aduc aminte de vacanța la mare./ Mia duc aminte de vacanța l-a mare.
   b) V-ă comunic rezultatele./ Vă comunic rezultatele.
   c) Privind-o, mi s-a făcut teamă./ Privindo, m-i sa făcut teamă.

Scanned with OKEN Scanner

LITERATURĂ

MIRCEA CEL MARE ŞI SOLII

după Dimitrie Bolintineanu

Într-o sală-ntinsă, printre căpitani,
Stă pe tronu-i Mircea încărcat de ani.

Curtea este plină, ţara în mişcare;
Soli trimişi de Poartă vin la adunare.

Toţi stau jos mic, mare, tânăr şi bătrân...
Era nobil omul când era român.

Solii dau firmanul. Mircea îl citeşte,
Apoi, cu mărire, astfel le vorbeşte:

–„Padişahul vostru, nu mă îndoiesc,
Vrea să facă ţara un pământ turcesc.

Pacea ce-mi propune este o sclavie
Până ce românul să se bată ştie!"

La aceste vorbe sala-a răsunat;
Dar un sol îndată vorba a luat.

–„Tu, ce într-această naţie creştină
Străluceşti ca ziua într-a ta lumină,
Tu, o, doamne, cărui patru ţari se-nchin.
Allah să te ţie, dar eşti un hain!"

În murmură surdă vorbele-i se-neacă.
Cavalerii trag spadele din teacă.

Mircea se-ndreaptă iute către ei:
–„Respectaţi solia, căpitanii mei!"

Apoi către solii Porţii el vorbeşte:
–„Voi, prin care şahul astăzi mă cinsteşte!

Mergeţi la sultanul care v-a trimis,
Ş-orice drum de pace, spuneţi că e-nchis!"

Apoi către curte domnul se îndreaptă.
–„Fericirea ţării de la noi s-aşteaptă.

De deşarte vise să nu ne-nşelăm:
Moarte şi sclavie la străini aflăm.

Viitor de aur ţara noastră are
Şi prevăd prin secoli a ei înălţare.

Scanned with OKEN Scanner

Vocabular

Poartă: reședința, curtea sultanului sau a unui pașă
firman: ordin emis de sultan (prin care erau numiți sau maziliți guvernatorii și domnii depinzând de Imperiul Otoman)
padișah: titlu purtat (în trecut) de monarh în țări din Orientul Apropiat și Mijlociu
nație: neam, popor
hain: rău, fără milă
în murmură: în șoaptă
șah *(aici)*: padișah
mă cinsteşte: mă onorează
deşarte: zadarnice
martir: persoană care a îndurat suferințe, chinuri îngrozitoare sau moartea pentru ideile, convingerile sale

Știați că...?

- Mircea cel Bătrân, zis și Mircea cel Mare, unul dintre cei mai de seamă domni ai Țării Românești, a domnit 32 de ani între anii 1386 și 1418.
- I s-a spus „cel Bătrân" nu pentru că era un moșneag, ci pentru a-l deosebi de alți domni cu numele de Mircea, numele lui însemnând Mircea cel Vechi.
- În bătălia de la Rovine, oștenii lui Mircea au atacat cu iuțeala trăsnetului. Se zice că mulțimea săgeților întuneca lumina soarelui.
- A sprijinit și a încurajat dezvoltarea meșteșugurilor. El și boierii cumpărau numai mărfuri lucrate de mână românească.
- Mircea cel Bătrân a fost înmormântat la mănăstirea Cozia.

Înțelegem textul

1 **Citiți textul pe roluri – povestitorul, Mircea cel Mare, solul.**

2 **Răspundeți la următoarele întrebări:**
a) Unde se petrece acțiunea?
b) Cine participă la acțiune?
c) Precizați ce solie primește domnitorul.
d) Care este mesajul solilor?
e) Acceptă aceștia refuzul domnitorului Mircea cel Bătrân? Cum reacționează?

3 **Transcrieți două versuri în care este caracterizat poporul român.**

4 **Scrieți, într-un text de 5-7 rânduri, mesajul poeziei.**

5 **Explicați titlul textului.**

Scanned with OKEN Scanner

COMUNICARE

Informarea. Solicitarea. Insistența

Călătoria cu trenul

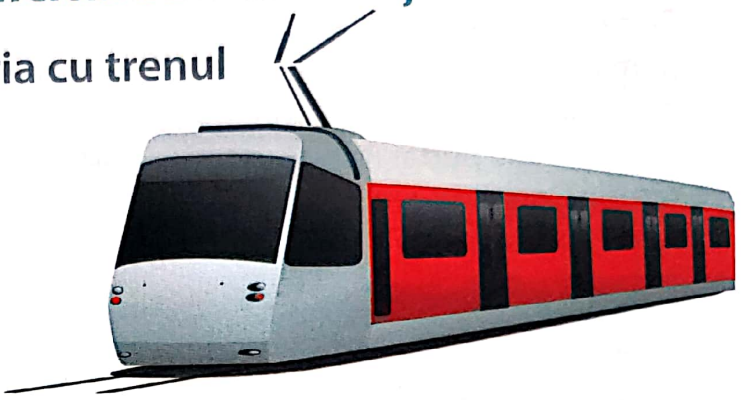

– Bună ziua! Aș dori să știu ce trenuri merg spre Brașov.

– Primul tren spre Brașov pleacă peste zece minute.

– Următorul la ce oră este? Noi mai așteptăm un prieten.

– Următorul este Intercity, intră în gară la 9.30.

– Care este prețul unei călătorii până la Brașov?

– Pentru adulți 35 lei, pentru copiii mai mici de 7 ani, călătoria este gratuită dacă nu ocupă loc, copiii cu vârste între 7 și 14 ani plătesc 50% din prețul călătoriei.

– Vreau cinci bilete pentru cel de la ora 9.30. Suntem toți adulți, studenți.

– În acest caz, la cinci călătorii beneficiați de o reducere de 10% și15% pentru elevi și studenți.

– Lămuriți-mă, vă rog, se aplică simultan două reduceri?

– Nicio problemă, vă explic. La cinci călătorii beneficiați de o reducere de 10% și, pentru că sunteți studenți, se mai adaugă reducerea de 15%.

– Am înțeles. Reducerea este destul de mare.

– Numai dus. La clasa întâi, vă rog, dacă se poate.

– Poftiți biletele dumneavoastră și restul! Aveți locurile 3-8, compartimentul 7, în vagonul 5. Trenul pleacă de la peronul trei, staționează șapte minute. Călătorie plăcută!

Călătoria cu avionul

Mâine, 28 iunie, este o zi specială pentru Vlad. Are loc festivitatea de absolvire a facultății. Radu, prietenul său, vrea să-i facă o surpriză. Ca să ajungă la timp trebuie să călătorească cu avionul, acesta cumpără bilete de avion de la o agenție de turism din aeroport.

– Când este primul avion spre București?

– Mâine la ora 4.00.

– La ce oră aterizează?

– La 6.15, pe Aeroportul Internațional Henri Coandă, din Otopeni.

– Aș dori un bilet dus-întors. Cât costă?

–100 de euro. Pentru bagajele mai grele de 10 kilograme se percepe taxă suplimentară în aeroport.

Scanned with OKEN Scanner

– Cred că voi avea doar un bagaj de mână. Există o linie de autobuz pentru a ajunge la aeroport?

– Da, desigur.

– Mă scuzați, vă rog să-mi explicați. Am înțeles că aeroportul este în Otopeni. Nu este în București?

– Vă explic imediat. Aeroportul Internațional Henri Coandă este în Otopeni, în afara zonei urbane a Bucureștiului, la o distanță de 18 km de centrul orașului, distanță ce se parcurge în 27 de minute. Există mijloace de transport în comun și firme de taxi autorizate.

– Acum am înțeles.

.....

– Bună dimineața. Pot să văd biletele dumneavoastră?

– Da, desigur.

– Aveți bagaje? Vă rog să vă puneți bagajele pe cântar. Bagajul este foarte greu. Trebuie să plătiți pentru supragreutate.

– Cât trebuie să plătesc?

– 20 de euro.

– Poftiți.

– Biletele dumneavoastră de îmbarcare. Mergeți la autobuzul de transbordare. Vă doresc un zbor plăcut!

Cuvinte-cheie

tren · gară · Intercity · clasa întâi · clasa a doua · compartiment · vagon · peron · avion · zbor · agenție de turism · aeroport · a ateriza · a decola · a transborda

Reținem!

Formule care exprimă solicitarea ajutorului, lămurirea sau insistența și răspunsul dat acestora:

- Îmi puteți explica…
- Lămuriți-mă, vă rog, …
- Nu prea am înțeles…
- Îmi puteți spune încă o dată…
- Mă scuzați că insist, dar…
- Vă rog să-mi mai explicați …
- Bineînțeles, …
- Cu plăcere.
- Nicio problemă, vă repet: …
- Sigur că da, …
- Nu face nimic, …
- Vă pot explica tot ce vă interesează în legătură cu …

Scanned with OKEN Scanner

Înțelegem textul

1. Ce se prezintă în primul dialog? Dar în al doilea?
2. Stabiliți elemente comune pentru cele două situații de comunicare.
3. Identificați trei enunțuri în care se oferă informații despre costul călătoriilor.
4. Transcrieți structurile prin care se cer lămuriri sau informații suplimentare.
5. Citiți textele pe roluri.
6. Imaginați-vă următoarea situație:
   Sunteți o familie, doi soți cu doi copii, și doriți să mergeți cu trenul la mare. Vă informați despre condițiile călătoriei. Realizați un dialog pe această temă. Introduceți în convorbire și structuri care exprimă solicitarea ajutorului sau lămurirea.

LIMBĂ ROMÂNĂ

Verbul (III)
Rezultatul acțiunii.
Modul nepersonal participiu

Descoperim

1. Citiți cuvintele notate pe curcubeu. Ce observați?

- scr**is**, scr**isă**, scr**iși**, scr**ise**
- desen**at**, desen**ată**, desen**ați**, desen**ate**

2. Construiți două enunțuri în care să introduceți forme ale verbelor de la exercițiul 1.
3. Continuați după model.
   - *a chema – chemat, chemată, chemați, chemate*
   - a transcrie • a lua • a face • a transmite • a antrena

Scanned with OKEN Scanner

Reținem!

- Participiul ajută la formarea timpurilor compuse.
- Are terminații specifice, după tipurile de conjugări:
  - conjugarea I: „*-a*” – „*-at*” (a termina – terminat)
  - conjugarea a II-a: „*-ea*” – „*ut*” (a părea – părut)
  - conjugarea a III-a: „*-e*” – „*ut*”, „*-s*”, „*-t*” (a face – făcut, a merge – mers, a rupe – rupt)
  - conjugarea IV-a: „*-i*” – „*-it*”, „*-î*” – „*-ât*” (a dormi – dormit, a coborî – coborât)
- Participiile verbelor neregulate sunt: a fi – *fost*, a avea – *avut*, a vrea – *vrut*, a bea – *băut*, a mânca – *mâncat*, a sta – *stat*, a lua – *luat*, a da – *dat*.

Exersăm

1 **Transformați propozițiile după modelul dat.**

Model: Cumpăr mere. Merele cumpărate sunt coapte.

- Cumpăr un caiet.
- Cumpăr trei covrigi.
- Cumpăr o rochie.
- Cumpăr niște flori.

Acțiuni desfășurate în trecut. Perfect compus

Descoperim

1 **Citiți dialogul de mai jos. Ce observați?**

– Alo! Ce **faci**, Maria?

– **Citesc** cartea pe care ne-**a recomandat**-o Ana săptămâna trecută.

– **Mergi** cu mine la teatru? **Am luat** ieri două bilete.

2 **Cuvintele evidențiate în convorbirea celor două fete sunt verbe. Stabiliți când se desfășoară acțiunile în raport cu momentul vorbirii.**

3 **Indicați alte cuvinte din dialog care vă ajută să situați în timp acțiunea.**

Scanned with OKEN Scanner

Reținem!

- Perfectul compus este alcătuit din forme specifice ale verbului **a avea** + **participiul verbului** de conjugat.
- Forma negativă: „**nu**" /„**n-**"+ perfect compus (*Nu am luat bilete./ N-am luat bilete.*)
- De verbele la perfect compus se leagă, prin cratimă, formele neaccentuate ale pronumelor: *m-, te-, l-, ne-, v-, i-, le-, mi-, ți-, i-, s-, și-.*

Perfectul compus

Conjugarea I (a) termina	**Conjugarea a II-a** (a) părea	**Conjugarea a III-a** (a) face	**Conjugarea a IV-a** (a) dormi
(eu) **am** terminat	(eu) **am** părut	(eu) **am** făcut	(eu) **am** dormit
(tu) **ai** terminat	(tu) **ai** părut	(tu) **ai** făcut	(tu) **ai** dormit
(el/ea) **a** terminat	(el/ea) **a** părut	(el/ea) **a** făcut	(el/ea) **a** dormit
(noi) **am** terminat	(noi) **am** părut	(noi) **am** făcut	(noi) **am** dormit
(voi) **ați** terminat	(voi) **ați** părut	(voi) **ați** făcut	(voi) **ați** dormit
(ei, ele) **au** terminat	(ei/ele) **au** părut	(ei/ele) **au** făcut	(ei/ele) **au** dormit

Exersăm

1 **Completează cu formele corespunzătoare ale verbului la perfect compus:**

Ea (*a merge*) _____ la munte cu părinții. Pe creste (*a vedea*) _____ zăpadă. Ei (*a face*) _____ fotografii. Acolo ne- (*a întâlni*) _____ . Seara noi (*a face*) un foc de tabără. Eu (*a cânta*) la chitară.

2 **Răspundeți întrebărilor prin verbe la perfect compus însoțite de un pronume nearticulat.**

- Pe cine a strigat?
  Pe mine m-a strigat.
- Pe cine am văzut?
  Pe el _____ .
- Cui ai dat cireșe?
  Mie mi-ai dat cireșe .
- Cui ați citit poezia?
  Lor _____ poezia.
- Pe cine au chemat?
  Pe voi _____ .
- Pe cine ai certat?
  Pe ele _____ .

3 **Tăiați cu o linie ce nu este scris corect.**

• le-ați citit/leați citit • m-am născut/mam născut • s-au oprit/sau oprit • leam certat/le-am certat • mi-ați spus/miați spus • teai ascuns/te-ai ascuns • nam văzut-o/n-am văzut-o • mi-am imaginat-o/mi-am imaginato

Scanned with OKEN Scanner

4 **Uniți prin săgeți:**

Eu	a venit mai târziu.
Tu	ați cerut un bilet.
El	au mers la mare.
Noi	am intrat ultimul.
Voi	ai câștigat premiul.
Ele	am format un cor.

Reținem!

În limba română sunt patru timpuri ale modului indicativ care exprimă acțiuni trecute:

- **perfect simplu** – exprimă o acțiune încheiată înaintea momentului vorbirii (*învățai*, *mersei*);
- **perfect compus** – exprimă o acțiune trecută și terminată în momentul vorbirii (*am învățat*, *am mers*);
- **imperfect** – exprimă o acțiune trecută desfășurată în același timp cu o altă acțiune (*învățam*, *mergeam*);
- **mai-mult-ca-perfect** – exprimă o acțiune trecută și terminată înaintea altei acțiuni trecute (*învățasem*, *mersesem*).

Acțiuni desfășurate în viitor. Indicativ viitor

Descoperim

1 **Citiți dialogul de mai jos. Ce observați?**

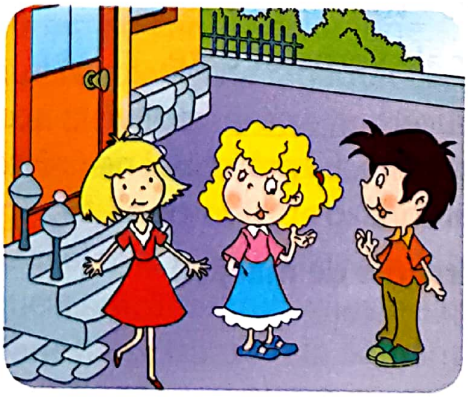

Ioana: – V-ați făcut planuri de vacanță?

Camelia: – Eu îmi **voi petrece** vacanța cu părinții. **Vom merge** în Grecia.

Alin: – Eu **o să merg** la bunici. Ei locuiesc într-o zonă de munte. **Am să ajut** în gospodărie.

2 **La ce timp sunt verbele din răspunsul Cameliei?**

3 **Când au loc acțiunile din răspunsul lui Alin?**

Scanned with OKEN Scanner

Reținem!

- Viitorul este alcătuit din forme specifice al verbului **a vrea** + **infinitivul verbului** de conjugat.
- Forma negativă: „**nu**” + viitor.

Viitor

Conjugarea I (a) termina	**Conjugarea a II-a** (a) părea	**Conjugarea a III-a** (a) face	**Conjugarea a IV-a** (a) dormi
(eu) **voi** termina	(eu) **voi** părea	(eu) **voi** face	(eu) **voi** dormi
(tu) **vei** termina	(tu) **vei** părea	(tu) **vei** face	(tu) **vei** dormi
(el/ea) **va** termina	(el/ea) **va** părea	(el/ea) **va** face	(el/ea) **va** dormi
(noi) **vom** termina	(noi) **vom** părea	(noi) **vom** face	(noi) **vom** dormi
(voi) **veți** termina	(voi) **veți** părea	(voi) **veți** face	(voi) **veți** dormi
(ei, ele) **vor** termina	(ei/ele) **vor** părea	(ei/ele) **vor** face	(ei/ele) **vor** dormi

- În limba vorbită, viitorul se construiește în mai multe feluri:
  - „**o**” + conjunctivul verbului de conjugat;
  - verbul „**a avea**” la indicativ prezent + conjunctivul verbului de conjugat.

Exersăm

1 **Încercuiți verbele la viitor.**

• aș veghea • vei câștiga • v-a văzut • va veni • vom asculta
• ați jucat • v-ați ascuns • veți cunoaște • v-a recunoscut

2 **Transformați după model verbele: *a dori, a scrie, a povesti, a se juca, a zice, a da, a crea*.** *Model: a merge – merg – am mers – voi merge*

3 **Completați enunțurile cu formele de viitor ale verbelor date.**

Eu (*a merge*) _____ la serviciu. Tu (*a duce*) _____ copilul la școală. El (*a învăța*) _____ poezia cu doamna învățătoare. La prânz, noi ne (*a întâlni*) _____ acasă. (*a lua*) _____ masa împreună.

4 **Subliniați cu o linie verbele la viitor din versurile de mai jos.**

Căci amândoi vom fi cuminți,
Vom fi voioși și teferi,
Vei pierde dorul de părinți
Și visul de luceferi.
(Mihai Eminescu, *Luceafărul*)

Scanned with OKEN Scanner

INVITAȚIE LA LECTURĂ

MIHAI ȘI CĂLĂUL

după Nicolae Bălcescu

Crudul Alexandru Vodă nu întârziase a se înspăimânta de acel mare nume al banului Mihai. Vru să-l piarză cu arice chip și trimise ucigași spre a-l prinde și a-l aduce la București. Dar banul descoperi din vreme cursa ce i se gătește și pentru că nu se simțea sigur în Craiova, fugi spre Constantinopol, unde îl chemase socrul său. Însă a fost prins de oamenii lui Alexandru și a fost adus la București, unde domnul l-a învinovățit de trădare și rebeliune și l-a închis în pușcărie, spre a fi pus la tortură și apoi ucis.

Temându-se ca poporul să nu se ridice mâniat și să scape pe prinsul său, Alexandru-Vodă hotărî a-i grăbi moartea. Într-o zi, îl scoaseră din pușcărie legat și îl porniră la locul osândei. Mulțimea poporului urmărea pe osândit, tristă, jalnică și tăcută, văzând că cea din urmă nădejde de mântuire se va curma cu capul acelui june… În cale, trecând pe lângă biserică, s-a rugat la sfântul Nicolae și i-a făgăduit că, de-l va salva, o să facă mănăstire în numele lui, așa a și făcut, biserica se numește acum Mihai-Vodă.

Sosind la locul unde trebuia a primi moartea, călăul, cu inima crudă, cu ochi sângeroși, se apropie de osândit. Dar când ațintește ochii asupra jertfei sale, când vede acel trup măreț, acea căutătură sălbatică și îngrozitoare, un tremur groaznic îl apucă, ridică satârul, voiește a izbi, dar mâna îi cade, puterile îi slăbesc, groaza îl stăpânește și, trântind la pământ satârul, fuge printre mulțimea adunată împrejur, strigând în gura mare că el nu îndrăznește a ucide pe acest om. (…)

Această întâmplare minunată înfioră mulțimea ca o mișcare electrică. Văzu în ea un semn ceresc, prin care Dumnezeu voia păstrarea acestui om.

Scanned with OKEN Scanner

Vocabular

vrednic: harnic
ban (al Olteniei): domnitor al Olteniei
dregător: demnitar la curtea domnească
călău: bărbat însărcinat cu executarea osândiților la moarte
nelegiuire: faptă care contravine legilor juridice, fărădelege
sfetnic: sfătuitor, consilier
a împroșca: a arunca cu ceva împotriva cuiva.

Știați că...?

- Nicolae Bălcescu (1819-1852) a fost mare om politic, gânditor democrat revoluționar și strălucit istoric.
- A îndeplinit un rol însemnat în pregătirea și organizarea Revoluției de la 1848.
- După înfrângerea revoluției, Bălcescu a fost arestat, dar a reușit să evadeze și a fugit în Transilvania.
- Autoritățile române reacționare nu îi mai permit lui Bălcescu să revină în țară. A murit la Palermo, în Italia.
- Opera sa fundamentală neterminată este *Românii supt Mihai Voievod Viteazul*.

Înțelegem textul

1 **Răspundeți la următoarele întrebări:**
a) Care sunt personajele care se evidențiază în text?
b) De cine era iubit Mihai Viteazul? Cine se temea de el?
c) De ce voia Alexandru-Vodă să-i grăbească moartea lui Mihai?
d) Cum reacționează călăul la vederea lui Mihai Viteazul?

2 **Alcătuiți enunțuri cu două cuvinte explicate la *Vocabular*.**

3 **Transcrieți fragmente în care sunt evidențiate trăsături ale personajului.**

4 **Localizați pe hartă regiunea Oltenia și orașul Craiova.**

5 **Dați un alt titlu povestirii.**

Expresii și locuțiuni

a afla târgul și țara: a afla toată lumea
a ajunge de poveste în țară: a i se duce vestea, a ajunge de pomină
a pune țara la cale: a discuta o chestiune importantă de ordin politic, fără a avea competența necesară
a se pune cu țara: a intra în conflict cu toată lumea
peste nouă mări și nouă țări: foarte departe
țara nimănui: țară fără stăpân

Scanned with OKEN Scanner

EVALUARE

Citiți textul și rezolvați cerințele.

„Baiazid, privind la dânsul, îl întreabă cu dispreț
– Ce vrei tu?
– Noi? Bună pace! Și de n-o fi cu bănat,
Domnul nostru-ar vrea să vază pe măritul împărat.

La un semn deschisă-i calea și s-apropie de cort
Un bătrân atât de simplu după vorbă, după port.
– Tu ești Mircea?
– Da-mpărate!
– Am venit să mi te-nchini,
De nu, schimb a ta coroană într-o ramură de spini.
– Orice gând ai, împărate, și oricum vei fi sosit,
Cât suntem încă pe pace, eu îți zic: Bine-ai venit!
Despre partea închinării însă, Doamne, să ne ierți.
Dar acu vei vrea cu oaste și război ca să ne certi,
Ori vei vrea să faci întoarsă de pe-acuma a ta cale,
Să ne dai un semn și nouă de mila Măriei Tale..."

(Mihai Eminescu, *Scrisoarea III*)

Vocabular

n-o fi cu bănat: n-o fi cu supărare
să vază: să vadă

1. **Poetul Mihai Eminescu prezintă întâlnirea domnitorului Mircea cel Bătrân cu sultanul Baiazid-Fulgerul. Transcrieți un vers în care se face descrierea domnitorului Mircea.**
2. **Identificați verbele la viitor și pe cele la perfect compus.**
3. **Transformați după model verbele: *a da*, *a schimba*, *a vedea*, *a sosi*.**

   Model: a da – dați – ați dat – veți da
4. **Alcătuiți o compunere de 4-7 rânduri, în care să descrieți o personalitate din istorie care v-a impresionat.**

Scanned with OKEN Scanner

LITERATURĂ

ROMÂNIA PITOREASCĂ

(fragmente)

după Alexandru Vlahuță

În Munții Neamțului (Cetatea Neamțului)

… ne lăsăm la dreapta pe valea Nemțișorului în satul Vânători și ne oprim pe prundul Ozanei, sub malul râpos, înalt, pe fruntea căruia stă, ca o coroană, fantastica ruină a Cetății Neamțului. Urcăm pe jos, pe cărarea ce taie peretele din stânga, și într-un sfert de oră suntem la „porțile cetății". (…) Deasupra porții și pe la colțuri se ridicau turnuri înalte. În mijlocul curții interioare, o bisericuță, din altarul căreia pornea pe sub pământ secretul scăpării, o galerie, ce răspundea departe, afară din cetate. (…)

Închid ochii și revăd cetatea-ntreagă. O pagină sfântă mi se lămurește, ca și cum toate îmbracă din nou viața de atunci. E noapte și-i liniște. Deodată, pe vale s-aude un tropot de cal. În turn străjerul sună din corn. Bate cineva la poartă. De sus se deschide-o fereastră și întreabă doamna-ngrijorată: „Cine-i?" „Sunt eu, răspunde-un glas ostenit, sunt eu, Ștefan, singur, rănit, învins…". Tresare sărmana doamnă: i se frânge inima de durere și de milă, că-i fiul ei cel care-i vorbește; cugeta că-i româncă și fiul ei e cel mai slăvit voievod al țării, și, stăpânindu-și plânsul ce sta s-o podidească, îl roagă frumos să plece-ndărăt, să-și strângă oaste și s-arate dușmanului cum știu să moară, când nu pot birui, stăpânii și apărătorii pământului acestuia.

Ce popor are în istoria lui o pildă mai mare și mai înălțătoare de jertfă și de iubire de patrie?… Îmbărbătat, se-ntoarce Ștefan să-și reînchege oastea-i sfărâmată.

Scanned with OKEN Scanner

Din nou se strâng arcașii în jurul viteazului și ca un stol de vulturi se lasă asupra turcilor (…)

E a șaptea noapte de când domnițele se roagă-n genunchi… Se roagă neadormite, mama pentru fecior, soția pentru soț, și amândouă pentru țară. Și iată că tot mai lămurit s-aud sunete de corn și cântece de biruință, și tunete de glasuri s-aud strigând: „Trăiască Ștefan!". Se-nviorează domnițele și aleargă la poartă, și plâng de bucurie primind în brațele lor fragede pe marele Ștefan. Târziu se sting luminile-n castel. E liniște-acum și fericire-n tot cuprinsul. Doarme ostenit biruitorul, temutul Ștefan, gloria Moldovii.

Ce de lucruri n-ar ști să povestească de-ar avea grai ruinele acestea! Când te gândești c-a fost atâta viață aici…

Vocabular

prund: mal acoperit cu pietriș
ruină: ceea ce a rămas dintr-o construcție veche
pildă: învățătură, exemplu
îmbărbătat: încurajat
arcaș: oștean înarmat cu arc, persoană care trage cu arcul

Știați că...?

- Ștefan cel Mare a avut una dintre cele mai lungi domnii, 47 de ani (1457-1504).
- El a fost înscăunat cu ajutorul lui Vlad Țepeș.
- În vremea domniei sale, Moldova n-a mai fost „un pământ al năvălirilor", ci o țară bine apărată.
- După fiecare victorie, Ștefan înălța câte o mănăstire, în semn de mulțumire pentru ajutorul dat de Dumnezeu.
- Mormântul lui Ștefan cel Mare se află la mănăstirea Putna, prima ctitorie a domnitorului.

Înțelegem textul

1. **Transcrieți din primul alineat trei substantive proprii. Ce indică acestea?**
2. **Unde este poziționată Cetatea Neamțului?**
3. **Cum este drumul spre cetate?**
4. **Călătorul evadează imaginar în vremea lui Ștefan cel Mare, „toate îmbracă din nou viața de atunci". Prezintă acțiunile din cetatea de atunci, așa cum le vede Alexandru Vlahuță.**

Scanned with OKEN Scanner

COMUNICARE

Formule de solicitare a unei informații într-un cadru neorganizat

Unde mergem în concediu?

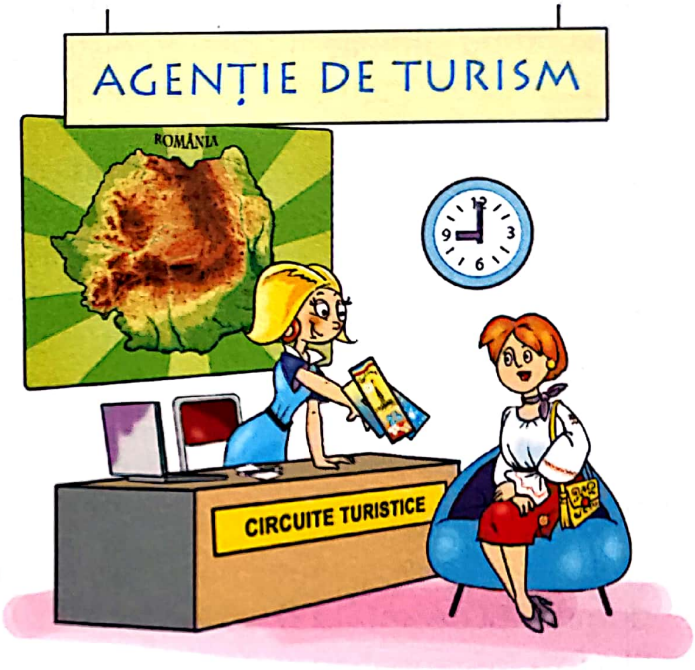

Soții Stancovici vor să-și petreacă în România cinci zile din concediu. Stau la îndoială dacă să apeleze la serviciile unei agenții de turism, sau să meargă la familia Cristinei, iar de acolo să-și stabilească singuri traseul. Mai întâi, Marina se interesează ce oferte are o agenție de turism.

– Bună ziua!

– Bună ziua! Cu ce vă putem ajuta?

– Mă interesează cum se poate petrece concediul în România.

– Vă voi prezenta toate posibilitățile de concediu în această țară. România oferă o mare varietate în ceea ce privește peisajele, tradițiile, obiectivele istorice, stațiunile balneare. Preferați să mergeți la munte sau la mare?

– La munte.

– Pentru un concediu de relaxare și odihnă oferim zone liniștite, hoteluri cu centre SPA, care au incluse tratamente și diferite programe de întreținere. Iar pentru excursii-circuit, care au avantajul că vizitezi într-un timp redus mai multe obiective turistice, avem cuprinse în oferte toate zonele turistice.

– Aleg cea de-a doua variantă. Avem prieteni din România și vrem să vedem cât mai multe locuri despre care doar am auzit.

– Înțeleg. Vă recomand circuitul: București – Pitești – Curtea de Argeș – Transfăgărășan – Sibiu – Sighișoara – Făgăraș – Brașov – Sinaia – Ploiești – București. Priviți pe harta aceasta, este însemnat cu verde.

– Pare interesant. Acoperă o arie destul de vastă. Câte zile include?

– Șase zile, cinci nopți cazare.

– Unde este cazarea?

– La Bâlea Cascadă, Sibiu, Sighișoara, iar două nopți în Sinaia, atât în hoteluri de trei stele, cât și în pensiuni agroturistice, pentru a oferi diversitate.

Scanned with OKEN Scanner

Am rezervat două nopți pentru Sinaia deoarece sunt multe obiective, primul este castelul Peleș. Urcăm și la Sfinxul din Bucegi, la o altitudine de 2 216 metri.

– Este minunat! Vreau să știu mai multe despre satul românesc. Când sunt plecările?

– Aveți în pliant și seriile de plecare. Mai doriți să vă prezint și alte oferte?

– Am auzit de Maramureș…

– Este o zonă în care tradițiile se păstrează ca nicăieri în țară.

– Cred că vreau detalii.

– Traseul este evidențiat în pliant. Dacă optați pentru aceasta veți vedea: Valea Izei, Bârsana, mănăstirea Rohia, cimitirul vesel din Săpânța, …

– Am văzut fotografii cu cimitirul vesel de la Săpânța. Cât durează excursia?

– Aceasta este de șase zile.

– Renunț. Noi avem la dispoziție numai cinci zile. Prietenii mei mi-au recomandat Delta Dunării.

– Este o destinație preferată de turiștii străini. Avem oferte care se încadrează în cinci zile.

– Ce are special delta?

– Sunt peste 320 de specii de păsări și peste 45 de pești. Aici sunt singurele păduri de nisip din România, Letea și Caraiman, în care cresc liane ce depășesc 25 m.

– Este impresionant! Păstrez pliantul. Mă voi consulta cu soțul meu și vom decide. Se poate să revin peste două zile?

– Bineînțeles. Vă așteptăm. Sigur veți face alegerea cea mai bună. Noi mai avem oferte și cu Moldova și mănăstirile din Oltenia.

– Nu credeam că sunt atâtea zone frumoase în România. Mulțumesc pentru aceste informații prețioase.

Cuvinte-cheie

hartă · traseu · obiectiv turistic · excursie · tur · muzeu · castel · cetate · mănăstire · expoziție · stațiune · parc · catedrală · centru istoric · agenție de turism · peisaj · cazare · pensiune · agroturism · hotel · ghid · pliant · îmbarcare · circuit

Înțelegem textul

1 **Citiți textul pe roluri.**

2 **Răspundeți la următoarele întrebări:**

a) Câte zile de concediu au soții Stancovici?

b) Unde vor ei să meargă în concediu?

c) Care sunt cele trei zone turistice prezentate Marinei?

d) Ce castel este menționat ca obiectiv turistic?

e) Ce se află la o altitudine de 2 216 metri?

Scanned with OKEN Scanner

f) Ce caracterizează ținutul Maramureșului?
g) Ce i-au recomandat prietenii Marinei?
h) Câte specii de păsări sunt în Delta Dunării?
i) Ce ai dori să vizitezi în România? De ce?

3 **Transcrieți un circuit turistic oferit de agenție.**

4 **Transcrieți din text patru substantive proprii.**

5 **Imaginați-vă că organizați o excursie. Realizați o hartă pe care să marcați traseul și obiectivele turistice. Veți folosi și cuvintele: *castel, peșteră, cabană, altitudine, vale, munte*.**

Reținem!

Formule utilizate în cazul solicitării unei informații într-un cadru neorganizat:

- formule de introducere
  Fiți amabil/ă…
  Scuzați-mă…
  Nu vă supărați, ați putea să-mi spuneți…
  Îmi puteți spune, vă rog,…
  Mă puteți ajuta să…
- formule de solicitare
  Cum aș putea să ajung la…
  Pe aici pot să ajung la/în…
  Trebuie să ajung în…
  Cum se numește…
  În ce direcție este…
- formule de răspuns
  Drept înainte
  La dreapta/ stânga
  Până (după) intersecție
  În față/Înainte
  La prima (a doua,…) intersecție…

6 **Doriți să ajungeți la Grădina Botanică din Cluj-Napoca. Solicitați ajutor în orientare. Realizați un dialog în care să utilizați trei dintre formulele date.**

LIMBĂ ROMÂNĂ

Verbul (IV)
Posibilitatea, probabilitatea. Modul conjunctiv

Reținem!

Modul conjunctiv are două timpuri: **prezent** şi **perfect.**

Prezentul conjunctivului se formează din: conjuncția **„să”** + **indicativ prezent**, cu excepția persoanei a III-a singular și plural, pentru care are terminații diferite de timpul prezent, dar identice între ele (*el să mănânce – ei să mănânce*): *să termin**e**, să lucr**eze**, să par**ă**, să fac**ă**, să plăt**ească**.*

Scanned with OKEN Scanner

Conjunctiv

Conjugarea I (a) termina	Conjugarea a II-a (a) părea	Conjugarea a III-a (a) face	Conjugarea a IV-a (a) dormi
(eu) să termin	(eu) să par	(eu) să fac	(eu) să dorm
(tu) să termini	(tu) să pari	(tu) să faci	(tu) să dormi
(el/ea) să termine	(el/ea) să pară	(el/ea) să facă	(el/ea) să doarmă
(noi) să terminăm	(noi) să părem	(noi) să facem	(noi) să dormim
(voi) să terminați	(voi) să păreți	(voi) să faceți	(voi) să dormiți
(ei, ele) să termine	(ei/ele) să pară	(ei/ele) să facă	(ei/ele) să doarmă

Exersăm

1 **Comparați și completați.**

- Eu intru în sală. → Eu aștept să intru în sală.
- Tu intri în sală. → Tu aștepți să intri în sală.
- El intră în sală. → El așteaptă să intre în sală.
- Noi intrăm în sală. → Noi .....
- Voi intrați în sală. → Voi .....
- Ei intră în sală. → Ei .....

2 **Transformați după model verbele: *a scrie, a povesti, a se juca, a da.***

Model: a scrie – scriu – să scriu; scrii – să scrii

3 **Completați enunțurile cu formele de conjunctiv ale verbelor date.**

a) Ea vrea (*a merge*) _____ la doctor.
b) Mai întâi trebuie (*a verifica*) _____ robinetul.
c) El așteaptă (*a urca*) _____ în autobuz.
d) La prânz noi putem (*a se întâlni*) _____ în oraș.

4 **Subliniați cu o linie verbele la conjunctiv din versurile următoare:**

„Și eu trec de-alung de maluri,
Parc-ascult și parc-aștept
Ea din trestii să răsară
Și să-mi cadă lin pe piept;

Să sărim în luntrea mică
Îngânați de glas de ape,
Și să scap din mână cârma
Și lopețile să-mi scape;"

(Mihai Eminescu, *Lacul*)

5 **Transcrieți verbele care exprimă o acțiune prezentă.**

Scanned with OKEN Scanner

Exprimarea dorinței și a condiției. Modul condițional-optativ

Reținem!

- Modul condițional-optativ are două timpuri: **prezent** și **perfect.**
- Verbele la modul condițional-optativ exprimă dorința și condiția realizării ei.
  Aș merge la mare dacă ar fi cald.
  dorința ↑ *condiția* ↑
- Condiționalul-optativ prezent se formează din auxiliarul **a avea** (**aș, ai, ar, am, ați, ar**) + **infinitivul verbului** de conjugat.

Condițional-optativ

Conjugarea I (a) termina	**Conjugarea a II-a** (a) părea	**Conjugarea a III-a** (a) face	**Conjugarea a IV-a** (a) dormi
(eu) aș termina	(eu) aș părea	(eu) aș face	(eu) aș dormi
(tu) ai termina	(tu) ai părea	(tu) ai face	(tu) ai dormi
(el/ea) ar termina	(el/ea) ar părea	(el/ea) ar face	(el/ea) ar dormi
(noi) am termina	(noi) am părea	(noi) am face	(noi) am dormi
(voi) ați termina	(voi) ați părea	(voi) ați face	(voi) ați dormi
(ei, ele) ar termina	(ei/ele) ar părea	(ei/ele) ar face	(ei/ele) ar dormi

Exersăm

1 **Scrieți propoziția** „De-aș ajunge până acolo!" **punând verbul optativ la toate persoanele (singular și plural).**

2 **Subliniați verbele la condițional-optativ prezent:**

• aș supraveghea • ați câștiga • am câștigat • ați ascultat • au cheltuit
• ați jucat • v-ați ascuns • veți cunoaște • ar veni • am pleca

3 **Așază verbele din paranteze la condițional-optativ prezent.**

- Dacă (*a ști*) _____ adevărul, ți l- (*a spune*) _____ .
- Dacă (*a avea*) _____ bicicletă, (*a merge*) _____ în parc.
- Dacă (*a lucra*) _____ mai mult, (a *termina*) _____ mai repede.
- Dacă (*a pleca*) _____ acum, (a *ajunge*) _____ la timp.

Scanned with OKEN Scanner

4 **Subliniați cu o linie verbele la condițional-optativ prezent și cu două linii verbele la conjunctiv prezent:**

„Dacă mi-ar îngădui Știrbey să cobor, aș merge pe jos până la București, să simt pământul sub tălpi." (Camil Petrescu, *Bălcescu*)

„Tata mi-a dat în grijă … ca să mă feresc de omul roș, iar mai ales să mă feresc de cel spân…; și dacă n-ai fi spân, bucuros te-aș tocmi." (Ion Creangă – *Povestea lui Harap-Alb*)

INVITAȚIE LA LECTURĂ

ACASĂ LA CONSTANTIN BRÂNCUȘI

• **Ansamblul monumental „Calea eroilor", de la Târgu-Jiu**

A fost proiectat și construit de Constantin Brâncuși, în memoria eroilor Primului Război Mondial. Acesta a fost inaugurat la data de 27 octombrie 1938.

Componentele monumentului sunt: *Masa Tăcerii*, *Aleea Scaunelor*, *Poarta Sărutului* și *Coloana fără sfârșit* (*Coloana Infinitului*). Se întinde pe o lungime de 1275 m. Componentele sculpturale sunt așezate liniar, orientate de la apus spre răsărit. Elementele au simbolistică spirituală și religioasă.

Ansamblul este plasat din Grădina Publică, de pe malul stâng al Jiului, până în Parcul Coloanei fără Sfârșit.

• **Casa Muzeu „Constantin Brâncuși"**

Printre cele mai vizitate complexe muzeale din România, Castelul Bran, Complexul Național Muzeal Astra, Muzeul Brukental, Muzeul Național Peleș, se numără și Casa Muzeu „Constantin Brâncuși" de la Hobița, comuna Peștișani, județul Gorj.

Casa a fost construită pe terenul unde s-a născut și a copilărit Constantin Brâncuși. Aici pot fi văzute fotografii, cărți, scrisori care mărturisesc evenimente din viața artistului și mobilier țărănesc de la începutul secolului al XIX-lea.

Cale de acces: DN 67D, DJ Târgu-Jiu – Baia de Aramă (km 23).

Scanned with OKEN Scanner

Știați că...?

- Sculptorul Constantin Brâncuși (1876-1957) s-a născut la Hobița, Peștișani, județul Gorj, într-o familie de dulgheri cu mulți copii.
- La vârsta de 18 ani intră la Școala de Meserii, secția sculptură. După un timp este admis la Școala de Arte Frumoase din București. A plecat la Paris pe jos. Drumul a durat doi ani.
- Dorința de a învăța cât mai multe despre arta cioplitului îl determină să studieze la Școala Națională de Arte Frumoase.
- Refuză să fie ucenic al renumitului sculptor francez Auguste Rodin, afirmând că: „La umbra marilor copaci nu crește nimic".
- La Paris avea scris deasupra patului: „Nu uita că ești artist!", „Nu-ți pierde curajul, nu-ți fie teamă de nimic!", „Vei răzbi!", „Să creezi ca un zeu, să poruncești ca un rege, să muncești ca un sclav!"
- Constantin Brâncuși a fost considerat de majoritatea criticilor drept cel mai mare sculptor al secolului XX și se numără printre marii artiști pe care România i-a dat omenirii. Lucrări celebre: *Portretul lui Nicolae Dărăscu*, *Supliciu*, *Rugăciunea*, *Adolescenta*, *Odihnă*, *Somnul*, *Muza adormită*, *Prometeu*, *Pasărea măiastră*, *Coloana infinitului* (*Coloana fără sfârșit*), *Poarta Sărutului*, *Masa Tăcerii*, *Madame Pogany*, *Țestoasa*, *Țestoasele zburătoare*.
- Înainte de a muri, Brâncuși a mărturisit episcopului Teofil că moare cu inima tristă pentru că nu se poate întoarce în țara sa.

Înțelegem textul

1. **Indicați ce se prezintă în primele două texte.**
2. **Ce știți despre sculptorul Constantin Brâncuși?**
3. **Comentați răspunsul dat de Constantin Brâncuși lui Auguste Rodin.**

Joc de rol

Imaginează-ți următoarea situație: Ești ghid turistic și conduci un grup de elevi la Casa Muzeu „Constantin Brâncuși". Realizează un dialog cu turiștii, în care să valorifici informații din textele de mai sus (8-10 replici).

Scanned with OKEN Scanner

EVALUARE

Citiți textul și rezolvați cerințele.

„– Ce te legeni, codrule,
Fără ploaie, fără vânt,
Cu crengile la pământ?
– De ce nu m-aş legăna,
Dacă trece vremea mea!
Ziua scade, noaptea creşte
Şi frunzişul mi-l răreşte.
Bate vântul frunza-n dungă –
Cântăreții mi-i alungă;
Bate vântul dintr-o parte –
Iarna-i ici, vara-i departe.
Şi de ce să nu mă plec,
Dacă păsările trec!
Peste vârf de rămurele
Trec în stoluri rândunele,
Ducând gândurile mele
Şi norocul meu cu ele.
Şi se duc pe rând, pe rând,
Zarea lumii-ntunecând,

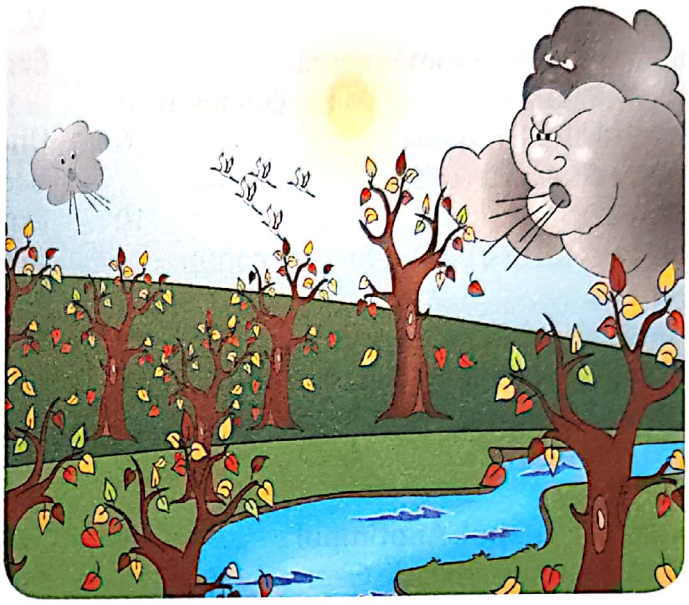

Şi se duc ca clipele,
Scuturând aripele,
Şi mă lasă pustiit,
Vestejit şi amorțit
Şi cu doru-mi singurel,
De mă-ngân numai cu el!"
(Mihai Eminescu, *Ce te legeni...*)

1. **Transcrieți, din primul enunț al textului citat, două substantive comune.**
2. **Subliniați cu o linie verbele la conjunctiv prezent și cu două linii pe cele la condițional-optativ.**
3. **Scrieți propoziția** „Ziua scade, noaptea creşte." **înlocuind verbele la prezent indicativ cu formele de conjunctiv și de condițional-optativ, persoana a III-a, singular.**
4. **În secvența** „Peste vârf de rămurele/Trec în stoluri rândunele" **există un cuvânt alintat. Identificați-l.**
5. **Completați enunțurile cu formele de conjunctiv prezent ale verbelor date.**

Vlad trebuie (*a citi*) întreaga poveste. Nu poate (*a povesti*) ceea ce nici el nu cunoaşte. Mâine merge (*a împrumuta*) volumul de la bibliotecă.

6. **Realizați o scurtă compunere, de 7-10 rânduri, în care să descrieți cum doriți să vă petreceți o vacanță ideală.**

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS

Argument 3

Unitatea 1: Limba românească 4
O împărătească bogată, de Mihai Eminescu .. 4
Alfabetul limbii române 6
Scrierea corectă a cuvintelor care conțin literele **â** și **î** 10
Scrierea corectă a cuvintelor care conțin litera **x** 11
Formule de adresare 14
Formule de prezentare 16
Limba românească, de Gheorghe Sion 18
Evaluare 19

Unitatea 2: Timpul. Anotimpul 20
Balada unui greier mic, de George Topîrceanu 20
Organizarea timpului 22
Verbul (I) 24
Numeralul 25
Numeralul cardinal 26
Numeralul ordinal 27
Exprimarea timpului 28
Anotimpurile, de Tincuța Horonceanu Bernevic 29
Evaluare 30

Unitatea 3: Copilăria – vârsta fără vârstă 32
La scăldat, după Ion Creangă 32
Exprimarea acordului sau a dezacordului .. 36
Grupurile de litere 38
Verbul (II) 43
Acțiune reală, în prezent (modul indicativ, timpul prezent) 44
Intrarea în poveste, de Marin Constantin 46
Evaluare 47

Unitatea 4: Familia 48
Nicolae Grigorescu, după Alexandru Vlahuță 48
Întrebare – răspuns 50
Substantivul 52
Substantive masculine – singular/plural 54
Substantive feminine – singular/plural 56
Substantive neutre – singular/plural 57
Mama, de George Coșbuc 58
Evaluare 60

Unitatea 5: Aniversări 62
George Enescu 62
Expresii și locuțiuni 64
Articolul 66
Adjectivul 68
Formele flexionare ale adjectivelor 69
Vizită..., de I.L. Caragiale 70
Evaluare 73

Unitatea 6: Poezia naturii 74
Solicitarea. Răspunsul 75
Pronumele personal 76
Concertul primăverii, de George Coșbuc 80
Evaluare 81

Unitatea 7: Mărturii istorice 82
Mircea cel mare și solii, după Dimitrie Bolintineanu 82
Informarea. Solicitarea. Insistența 84
Verbul (III). Rezultatul acțiunii. Modul nepersonal participiu 86
Acțiuni desfășurate în trecut. Perfect compus 87
Acțiuni desfășurate în viitor. Indicativ viitor 89
Mihai și călăul, după Nicolae Bălcescu 91
Evaluare 93

Unitatea 8: Itinerarii 94
România pitorească, după Alexandru Vlahuță 94
Formule de solicitare a unei informații într-un cadru neorganizat 96
Verbul (IV). Posibilitatea. Probabilitatea. Modul conjunctiv 98
Exprimarea dorinței și a condiției. Modul condițional-optativ 100
Acasă la Constantin Brâncuși 101
Evaluare 103

Scanned with OKEN Scanner

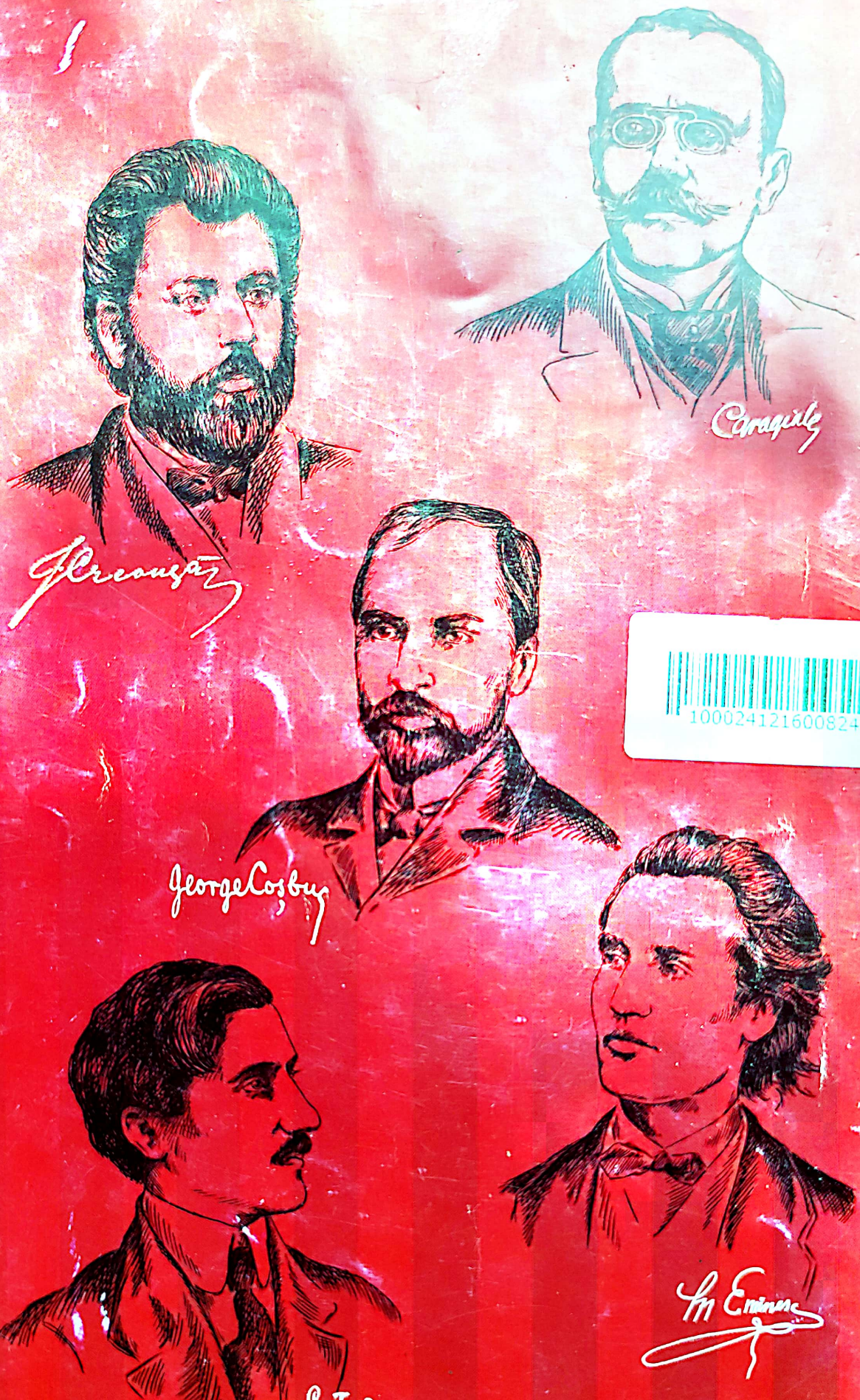

100024121600824

ISBN 973-973-0-17876-0